ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5703 — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 22/4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1904 — ՈՒՐԲԱԹ — 25 ՇԱՊԱՆ 1322 — ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5703

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آره‌ولك» غزته‌سی اداره‌خانه‌سنده

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճը փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղր.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրութեան:

20 ՓԱՐԱ 20

ՕՏԱՐԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄԱՋԸ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՆ ՄԷՋ

Թէ՛ նորաձեւութեան ու կենցաղավարութեան բոլոր պայմանները մայրաքաղաքնէրէ կը տարածուին գաւառները, տարակոյս չվերցնող իրողութիւն մըն է, զոր հաստատելու համար մեծ ճիգ թափելու պէտք չկայ: Իսկ թէ կրթական գործի մէջ օտարամոլութեան ախտն ալ պիտի ճարակէր գաւառները, նոյնքան բնական էր, որքան կեանքի այլեւայլ պայմաններուն ու սովորութեանց փոխանցումը: Այդ բանը կը հաստատէ այս անգամ Տիարպէքիրէ եկած մէկ թղթակցութիւնը, հրատարակուած Արեւելքի անցեալ օրուան թերթին մէջ, ուր հետեւեալ տողերով նկարագրուած է այդ իրողութիւնը.

«Այս տարի 30ի չափ ուսանողներ մեկնեցան քաղաքէս, մեծ մասամբ Խարբերդի լատինական վարժարանը, եւ մաս մըն ալ Խարբերդի ու Անթապի ամերիկեան գոլէճները: Երեւակայեցէք Տիարպէքիրցիներու անմտութիւնն ու կոյր հետեւողութիւնը, որոնց երեխէն կը տաժէ դիմադրաբար թէ՛ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս: Գէթ այդ ուսանողները Տիարպէքիրի վարժարանաց շրջանը աւարտած ըլլային, այնքան մեղադրելի չպիտի համարէինք ծնողները, որոնք օտարասիրութեան ախտէն վարակուած են անզգալաբար: Աւելին զատ երբ նկատի առնենք թէ այն ուսանողներուն համար վատնուած դրամով կրնայ [illegible] վարժարան մը հիմնուիլ Տիարպէքիրի մէջ, որքան ծիծաղելի ու այպանելի պիտի գտնենք անզգոյշներուն գաղափարը որ դատապարտելի է [illegible] ամէն պարագային մէջ»:

Տիարպէքիրի թղթակիցը լաւագոյն կերպով չէր կրնար պատկերացնել օտարասիրութեան ախտը որ ճարակեր է տեղւոյն բնակչաց մէջ. ախտ մը՝ որուն դէմ միեւնոյն յանկերգը կը կրկնուի մինչ մայրաքաղաքիս մէջ ալ: Գաւառները մասնաւոր այդ ախտը, ամէն, ուրիշ կերպով ալ զարմանալի է որ կրցեր է այդքան արմատ բռնել, մինչ մայրաքաղաքիս մէջ այնքան դժուարակիր զոհողութիւն մը չէ, զի ծնողները իրենց զաւակները օտար վարժարան մը ղրկելով նոյն իսկ մայրաքաղաքիս մէջ՝ իրենց գիրկէն ու աչքէն հեռացուցած չեն ըլլար զանոնք, մինչ Տիարպէքիրի պէս քաղաքի մը ծնողը Խարբերդ կամ Այնթապ ղրկելով իր զաւակը իր աչքէն, իր քովէն հեռացընելու օրտակեղէք վիշտն ալ կը կրէ այդ մասին յանձն առած նիւթական եւ բարոյական ուրիշ այնքան զոհողութեանց ու կորուստներուն հետ:

Եւ երբ աղէկ մը նկատի առնուի թէ խորթանկիւր ծնողքի համար որքան դառն է իր զաւակէն բաժնուիլ, այն ատեն միայն աղէկ կը հասկցուի թէ որքան խոր արմատ ձգած ըլլալու է օտարամոլութեան ախտը այն գաւառացի ծնողաց սրտին մէջ՝ որ յանձն կ'առնեն այդպէս զրկուիլ իրենց սրտի հատորներու ներկայութենէն:

Ու զոհողութիւնն ալ որ կ'ընեն՝ անշուշտ այն համոզումով է թէ իրենց որդոցներուն բարիք կ'ընեն, զի կը կարծեն անոնց ապագան ապահովել կատարեալ ուսումներով ու լեզուներով, որոնց ուսանումը իրենց ծննդավայրին մէջ կարելի չըլլալով, հեռուները կը ղրկենք զանոնք, ի խնդիր ուսման: Այս տեսութեամբ՝ այսինքն առաջին ակնարկով եւ մակերեսէն դատելով, գովելի իսկ կրնայ համարուիլ այդպիսի ծնողներու ուսումնասիրութիւնը. արդիւնք իրենց անկեղծ արդիւնքութեանը: Բայց եթէ նոյն իսկ մայրաքաղաքիս մէջ ուսանդուած օտար ուսուցումը ու կրթութիւնը իբր հիմ բռնելով՝ ըստ այնմ չափենք գաւառային քաղաքի մը, օրինակ, Խարբերդի եւ Այնթապի մէջ տրուած լատինական եւն. դաստիարակութիւնը, պէտք չէ վարանի՞նք եզրակացնելու թէ շատ ու շատ կը խաբուին անոնց աշակերտ ղրկող ծնողքները, եւ պարզապէս ոչխարային հետեւողութեան անգիտակից բնազդի մը անսալով է որ կը գործեն՝ քան իրենց զաւակներուն լուրջ գիտութիւն եւ կրթական ուսում տալու անխախտ համոզմանը:

Ալ չենք խօսիր ուրիշ այնքան անպատեհութեանց ու անոնց անդարմանելի հետեւանքներուն վրայ որոնց յաճախ կ'ենթարկուին ծնողական գիրկէ ու խնամքէ մատղաշ հասակի մէջ խլուած եւ օտարութեան մէջ նետուած հեգ պատանիները: Ասոնցմէ շատերը չեն դիմանար նախ կարօտախտին, որ ներքուստ կը մրկէ զիրենք, երկրորդ՝ տարբեր օդի ու կլիմայի, երրորդ՝ գիշերօթիկի չափաւոր, ստեղծանուրուած կեանքին, եւ չորրորդ՝ վերջնապէս օտար միջավայրի եւ օտար ընկերներու կենակցութեանը, որով քիչեր չեն որ կը հիւանդանան, կամ կը մելամաղձոտին, ապաշ կը դառնան եւ կամ անոնց բան մը սորվելու լոկ կեանքերնին կը քաշկռտեն, մինչեւ որ կա՛մ ետ ղրկուին կամ ետ կանչուին:

Արդ՝ կ'արժէ՞ միթէ տեղական վարժարանաց շրջանն իսկ չաւարտած խեղճ մատղաշ մանուկները այսքան հոգեկան, բարոյական ու ֆիզիքական տառապանաց ենթարկել, այն սին ու կեղակարծ համոզումով թէ օտարութեան դաստիարակութիւնը ճոխացնելով քաղցր ապագայ մը պիտի ունենան: Բայց տակաւին ասոյդ ու ապահով չէ, քանի որ ապացուցուած չէ բնաւ օտար կրթութեան ու դաստիարակութեան առաւելութիւնը եւ արդիւնաւորութիւնը տեղականին վրայ:

Հապա ի՞նչ ըսել մանաւանդ այն գաղափարին թէ օտար վարժարանները ղրկուած ուսանողներուն համար վատնուած դրամով կարելի է բարձր. վարժարան մը հիմնել նոյն իսկ անոնց ծննդավայրին մէջ: Առարկութիւն կը վերցնէ՞ միթէ: Այսքան պարզ բան մը հասկնալ դժուարի՞ն է արդեօք: Բայց ի՞նչ կ'ըսեմ. միթէ մայրաքաղաքիս մէջ այդ ճշմարտութիւնը ճանչցուա՞ծ է որ Տիարպէքիրի կամ անոր նման գաւառային քաղաքի մը մէջ ճանչցուի ու իրարկուի:

ՑՈՒՍԱԿ

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԴԻՒՂԱԿԱՆ ԹԵՄԵՐ

Մէկդի թողլով այն գիւղերը, ուր հայ գիւղացին բնակչութեան աննշան մէկ մասը կը կազմէ, կ'արժէ որ մինչեւ հիմա փորձառու ուսուցիչ մը եւ պարտաճանաչ քահանայ մը ունենային հետեւեալ գիւղերը. — Ատանայէ կէս ժամ դէպ ի հիւսիսային արեւելակողմը Սիհան գետին ձախակողման եզրը հաստատուած մէկ գիւղը: Քաղաքիս արեւելեան կողմը երկու ժամ հեռաւորութեամբ Ինճիրլէկ գիւղը: Հինգ ժամ դէպ ի արեւելք Մսիս կամ Մամեստիոյ գիւղաքաղաքը: Մամեստիոյէ մէկ ժամ դէպ ի հարաւակողմ Ճիհան գետին աջակողմեան եզերքը Ապ աչըղլը գիւղը: Ատանայէ 3 ժամ դէպ ի հարաւային արեւելակողմ Շէյխ-Մուրատ գիւղը: Եւ վերոյիշեալ գիւղէն մէկ ժամ դէպ ի արեւմուտք Գոյրլը գիւղը:

Սեպտեմբեր ամիսը անցաւ, հոկտեմբերն ալ կիսուելու վրայ է, բայց տակաւին գիւղական թեմերու դպրոցական եւ եկեղեցական գործերը կը մնան միշտ երեսի վրայ ձգուած:

Գիւղացի դասակարգին երազն անգամ չէ գար կոկիկ գրասեղաններով պզտիկ դպրոց մը՝ ուր իր զաւակը կարդալ գրել սորվէր, ամենքեթակից մատուռի մը ուր ինք աղօթէ: Այլ միշտ միեւնոյն տափակութիւնն է որ կը շարունակէ, շատախօսելով աղբի կոյտերու վրայ, անօգուտ հեքեաթներու շուրջ կեդրոնացնելով իր խօսակցութիւնը:

Ու Հոգաբարձուները կը զլանան գէթ պզտի՛կ ակնարկ մը նետելու այս մոռցուած անկիւններուն վրայ, ուր դաստիարակութեան գործը այնքան թերի կողմեր ունի:

Եթէ կրթութիւնը եւ ուսումը, քաղաքակիրթ դարուս մէջ պէտք մըն է քաղաքցի մանկանց. ո՛չ նուազ պիտանի է գիւղի տղոց համար ալ, որոնք ընդունակ են Տէրութեան եւ Ազգին բարի մշակներ ըլլալու: Գոնէ նախնական կրթութիւնը եւ Քրիստոնէութեան հաւատքը արմատացնելու է գիւղի տղոց մատաղ գանկերուն մէջ:

Միակ դարմանը գիւղական թեմերու այս յետադէմ վիճակին բարւոքման, այն է որ Ատանայի դպրոցաց հոգաբարձութիւնը միջամտէ գիւղերու կրթական գործերուն ամառնուորապէս վարձատրուած այցելու հովիւ մը ղրկէ մերթ ընդ մերթ: Դրամական օժանդակութիւն չեմ առաջարկեր. արդէն մէն մի գիւղ կրնայ հոգալ իր պէտքը, մասամբ դրամով, մասամբ մըն ալ կալերու եղանակը ցորենի կամ բամպակի հաւաքումով: Մեր առաջարկն է աղէկ հսկողութիւն վարժարաններու ու եկեղեցիներու վրայ, երբեմնակի քննութիւններ ու այցելութիւններ, յարմար դասատուի ու պարտաճանաչ քահանայի մը ընտրութիւնը:

Քանի որ դրամական խնդիր մը չկայ մէջտեղ, կեդրոնը չպիտի զլանայ, կը յուսամ յանձն առնել մարդկութեան իրեն ինկած այս բաժինը. այսպէսով գիւղացի դասակարգը պիտի կրթէ թէ բարոյապէս եւ թէ մտաւորապէս, ազատելով զայն կարգ մը գիւղի ջոջերէն, որոնցմէ մէկը կ'ելլէ օրին մէկը, դպրոցը կը գոցէ, բանալին կ'առնէ, քահանային ճամբայ կուտայ ըստ հաճոյս, վարժապետները կամ քահանաները կ'անարգէ:

Տ. Կ. ՊՁՏԻԿԵԱՆ

Ատանա

ԿԱՐԵՒՈՐ ՊԱԿԱՍ ՄԸ

Թէ՛ ծնողքներու եւ թէ լրագրութեան կողմէ՝ շատ անգամ գանգատներ կը լսուին մեր դպրոցական տղոց անբարեկրթութեան վրայ: Արդարեւ, կ'արժէ ուշադրութեան առնել այս կարեւոր թերութիւնը, ու դարմանները ցոյց տալ: Ցաւով կը հանդիպինք օտար տղոց ալ, որոնք մաքուր հագուած, եւ անոնց կանոնաւոր գնացքով կը մեկնին դպրոցէն որ մարդ կը ստիպուի նախանձիլ, ու փափաք կը զգայ հայ դպրոցականներն ալ նոյն ընթացքին մէջ տեսնել, որոնք յաճախ իրարու ետեւէ կը վազեն, պոռալով եւ նոյն իսկ հայհոյելով:

Իրմէ մեծերուն հետ յարգանօք վարուիլ, իրմէ փոքրերուն հետ՝ սիրով, եկեղեցիի մէջ պատկառանօք կենալ, կարծես թէ նորահաս սերունդին համար բոլորովին անծանօթ կամ աւելորդ համարուած բաներ են:

Այս գանգատները ու բողոքները դեռ շա՛տ պիտի լսուին ու կրկնուին, քանի որ հիմնական կրթութիւն չի տրուիր: Դպրոցական տղոցմէ շատեր՝ անուս մարդոց զաւակներ ըլլալով, իրենց ծնողքէն կամ միջավայրին մէջ ի՛նչ որ տեսնեն, նոյնը պիտի ընեն դպրոցին մէջ ալ: Քի՛չեր կան որ իրենց զաւկին լաւ կրթութիւն մը կուտան, ու տանը՝ ալ դպրոցական ընկերներէն ազդուելով՝ տան մէջ սորվածնին հոն վրայ կուտան, ուսուցիչներն ալ շատ քիչ հեղ պատեհութիւն կամ ազնուութիւնը կ'ունենան աշակերտներու թերութիւնները չնչելու, մանաւանդ եւ ուղղել: Ամէն դաս իր որոշեալ ժամանակն ունենալով՝ թերեւս ուսուցիչներ յարմար պատեհութիւններ չեն գտներ բարոյագիտութեան վերաբերեալ ծանօթութիւններ տալու. ուստի պէտք է որ որոշ ժամ մը յատկացուի, եւ կամ դպրոցին վարիչը շաբաթը կամ երկու շաբաթը մէկ անգամ տղաքը հաւաքելով խօսի անոնց:

Այսպէսով կը կարծենք թէ արդէն լաւ կրթութիւն առնողները աւելի կը քաջալերուին իսկ բարի տրամադրութիւններով օժտուածներն ալ կատարելապէս կը ջանան անոնց հետեւիլ ու նմանիլ. չար տղաք ալ, եթէ ոչ կատարելապէս գէթ քիչ մը բարւոքուած կ'ըլլան: Արդէն ա՛յս դաս բոլոր աշակերտներուն հաւասարապէս օգտակար կ'ըլլայ:

Երբ այս կարեւոր պակասը կայ ու կը մնայ, դպրոցն ալ, ուսուցչութիւնն ալ՝ շատ բան կը կորսնցնեն իրենց վսեմութենէն:

Չէ՞ մի որ դպրոցը այն յարկն է ուր կ'երթայ տղան սորվիլ ու ճանչնալ իր Արարիչը, աշխարհը, Չէ՞ մի որ ուսուցիչն է որ պիտի կրթէ զայն, մարզելով միտքը, սրբելով սիրտը ու մաքրելով հոգին. կազմելու համար անոր նկարագիրը: Տղուն ցոյց պիտի տայ իր ապագան ապահովելու միջոցները, պիտի սորվեցնէ չվհատիլ:

Ու այն ատեն կարելի պիտի ըլլայ ամրացնել ու հաստատել ուսուցչին եւ աշակերտին միջեւ այն հզօր ու անքակտելի կապը՝ որ սէր ու յարգանք կը կոչուի:

Չմոռնամ ըսել թէ պէտք է սկսիլ մարմնական մաքրութենէն, ինչ որ շատ դպրոցներու մէջ իսպառ զանց առնուած է, եւ որ սակայն էն կարեւորն ու անհրաժեշտն է:

Ս. ԵՍԱՅԵԱՆ

ՎԵՐՅԻՇՈՒՄԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Թեթեւ մրափի մը մէջ էր Անիկա, գլուխը օրրօթոռին յանկէտին կրթնցուցած՝ հանդարտ ու երազուն դէմքով: Բովի պզտիկ սեղանին վրայ կիսաբաց շաբաթաթերթ մը եւ սիկառի տուփ մը կը հանգչէին: Մարմար սեղանին վրայ վառող աշտանակին առատ լոյսովը ողողուած էր սենեակը:

Աչքերը մեքենօրէն բացաւ, նայեցաւ կնոջը ու վերստին գոցուեցան: Կինը, գորգերուն վրայ թաւլօրէն ընկողմանած, հանդարտ աչքերը ամուսինին վրայ յառած, չէր կրնար ուրիշ կողմ դարձնել սեւեռուն նայուածքը: Կը զգար թէ ցաւ մը ունէր ան, ներքին ցաւ մը՝ մաշեցնող, հալածող, որուն ի՛նչ ըլլալը չէր կրնար գուշակել, հակառակ գլուխը ճաթեցնելու աստիճան մտածելուն անոր վրայ: Անոր այս վարուեցողութիւնը գրեթէ սովորոյթ մը եղած էր ա՛լ, տեսակ մը միտքի վերացում, որուն վրայ հարցնել ընել չէր համարձակեր, թէեւ շատ ծանր մտմտուք մը պատճառէր իրեն:

Վերջապէս անգամ մըն ալ բացաւ աչքերը: Նայուածքը նորէն հանդիպեցաւ կնոջը, ուր երկարօրէն սեւեռած մնաց: Ալիս պատկերի մը երեւոյթը ունէր հմայիչ, կախարդող. մարմինի հիանալի կառուցուածքները՝ երկնագոյն գիշերազգեստին անհամար ծալքերուն թօղ զերկընդխառնումին տակ զգլխիչ կորկառումով պարզուած, հմայող բոյր մը կ'արտաբերէին: Կաթնաթոյր վզին շուրջը սպիտակ ժանեակները՝ խռովիչ շնորհքով ըլլալակացած կուրծքին վերեւ կ'ամպանային, ու մազերուն առատ հիւսէնը՝ օձի պէս գալարուն՝ կը դիզուէր թարձիկին վրայ, հակադրութիւն մը ձեւացնելով դէմքին ճերմակութեանը հետ:

Վահրամ կամաց մը ելաւ տեղէն, եւ զգուշաւոր քայլերով մօտեցաւ անոր, գլուխը ժանեակներուն մէջ թաղելով, որո՛ւնց փափուկ շոյանքը հեշտագին անհունութիւնով մը կը զինովցնէր զինքը, կնոջական մեղկ բոյրի մը բուրվառումին հետ:

Ալ Վահրամի համար գոյութիւն չունէր ներկան, իր ամբողջ միտքն ու հոգին հեռուներն էր գացած, իր ուսանողութեան տարիներուն, եւ այն կինը որուն խռովիչ լանջքին վրայ կը հանգչէր հիմա գլուխը, Լուիզինն էր, —Լուիզին, զոր պաշտած էր այնքան խորունկ ու անհուն սիրով մը, իբր օտար կեանքին բոլոր դառնութիւնները մոռնալու աստիճան: Անոր սիրոյն հաշուոյն բորբոքուած ները, որքա՜ն անրջային ցնորքներու մէջ մոլորեցուցած էին զինքը, երբ ճիշդ այսպէս անոր հմայիչ կուրծքին վրայ կը թաղէր իր գլուխը: Ու անոր ձեռքին փափուկ, երազային փայփայանքը իր ճակատին վրայ, ի՜նչքան անուշ արամիներով ելեւէջած էր իր լանջքը զգլխիչ երաժշտութիւն մը յօրինելով:

— Ալի՛ս, ճակատս կրակներու մէջ կ'այրի կոր, ձեռքերովդ չի՞ շոյես, ըսաւ Վահրամ վարանքէն դողդղացող ձայնով մը:

Ալիս հնազանդած էր, կոյր համակերպութիւնով: Եւ կրնա՞ր միտքէն անցընել թէ այդ հրամանը տրուած էր իրեն՝ ուրիշ մը քաղցրիկ յիշատակին, որ իրմէ շատ վեր, շատ բարձր սէրով մը կը պաշտուէր հիմակ: Ինք չէր գիտեր սակայն, եւ անոր համար էր, որ իր ամուսինին այս խնդրանքէն խանդաղատած, կը գուրգուրար անոր վրայ, ամբողջ հոգին դնելով այդ [illegible] մէջ, մեղմ ու սիրալիր փայփայանքներովը զովացնելու համար անոր ճակատն ու այտերը, որոնք սաստիկ կրակներու մէջ կ'այրէին:

Վահրամ վերյիշումի հեշտալի գիրկին մէջ կը սուզուէր այնչափ աւելի որչափ Ալիս կը շարունակէր իր հոգածու փայփայանքները: Սիրահիմ տարփուն զգացումները վերստին կը յուզէր, կը փոթորկէր իր հոգին, եւ ինք առկաւ կը մոլորէր վերյիշումի ու իրականութեան անորոշ ճամբաներուն մէջ:

Ալիս իր նայուածքը սեւեռած գիրկին մէջ հանգչող գլուխին վրայ, որուն միապաղաղ ու հանդարտ երեւոյթը ներքին խռովութեան հետքն իսկ չէր մատներ, անհուն անձկանք մը կը յուզէր, կը մոլեգնէր զինքը զայն գրկելու, [illegible] համբուրելու համար, բայց կը վախնար խանգարելու հանգստութիւնը անոր, որ հիմայ սկսած էր անզգայանալ այնպիսի անուշ քունով մը, որ իր ենթական կը հեշտաշրջէ այն գեղեցիկ ու փաղփուն երազներով, որոնք անցնելէն ետքը՝ քաղցրիկ յուշերէն եւ ապագային անիրականանալի անրջանքներէն կը քաղէ իրենց հիւթը:

Ու երբ վերջապէս Ալիս յոգնած, զգուշաւորութիւնով ելաւ իր տեղէն, անոր թարթիչներուն վրայ նշմարեց արցունքի չորցած կաթիլներ, որոնց պատճառը ինք չկրցաւ հասկնալ երբե՛ք:

ՍԱՐԳԻՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՈՒԽՏԱՒՈՐԻ ՆՕԹԵՐ

Ս. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

Զ.

Ս. Յակոբեանց վանքին գրեթէ բոլոր պատմական ու կրօնական վայրերուն այցելութիւնն աւարտելէն ետքը, յաջորդ օրը կ'որոշենք Ս. Յարութեան տաճարը ուղղուիլ:

Այս նպատակով, մէկ երկու վարդապետներու հետ մէկտեղ, դուրս կ'ելլենք վանքին մեծ դռնէն, կ'անցնինք վանքի ճաշարանի կամարին ներքեւէն, ու կը հասնինք զօրանոցի հրապարակը, վանքէն ո՛չ շատ հեռի:

Մեր ձախ կողմը կը գտնուի քաղաքին պարիսպը եւ հին աշտարակ մը: Անշուշտ ասիկա այն տեղն է ուր կը գտնուէր ժամանակին Դաւթի աշտարակը, իրեն կից ունենալով Աղբիւրի դուռը, եւն. (Նեեմ. Գ. 19, 14, 15):

Մեր ճամբան շարունակելով կ'անցնինք նեղ ու բազմամարդ շուկայի մը մէջէն, ուր մեծ աղմկութիւն մը կը տիրէ: Գրեթէ վայրէջք մըն է որ կը կատարենք:

Այսպէս Պաղեստինի ժողովուրդին յատուկ եռուզեռումով մը ալեցուն զիկ զակ շուկայի մը մէջէն անցնելով, եւ գրեթէ ամէն քայլափոխի տեղական սովորութիւններու նկատմամբ Ս. Գիրքի այլ եւ այլ մասերու մէջ գտնուած կէտերու մասին նոր լուսաբանութիւններ ընդունելով, կը հասնինք Ս. Յարութեան տաճարի բակը:

Բակին մէջ ու հոն առաջնորդող սանդուղներուն վրայ եւ մինչեւ իսկ շուկայի խանութներուն առջեւ, ամէն տեղ աղքատներ, մուրացիկներ՝ կը տեսնուին՝ կկզած: Ամէնքն ալ մէկ բերան ձայներնին ձգած հազարումէկ աղաղակներով եւ շատեր ալ իրենց խեղանդամ վիճակը ցոյց տալով ա՛՛ հանգիստ կ'ընեն անցորդները: Թշուառներն ու խեղանդամները թուով շատ աւելի են այս քաղաքին մէջ քան թէ ուրիշ տեղ. կ'երեւի թէ վարձատրուելու իրողութիւնն է որ անոնց թիւը կը շատցնէ ամէն տեղ:

Ս. Յարութեան տաճարը, ո՛րքան հին եւ գրեթէ խարխլած, այնքան աւելի հրապուրիչ հանդամանք մը ունի կարծես: Իր մեծ դրան վրան շինուած որձանչնելի նկարները, քարերու վրայ փորագրուած գեղեցիկ ձեռագործները, իրենց հնութեանը մէջ գրաւիչ են:

Երբ տաճարին դռնէն ներս կը մտնենք, մեր առջեւը կը գտնենք «Պատանքը», աշտանակներով ու կանթեղներով զարդարուն:

Ապա, Հայոց բաժնին առջեւէն գրեթէ մթին բակէ մը կ'անցնինք: Անշուշտ ասիկա այն վայրն է ուր էր ժամանակին Յովսէփ Արեմաթացիին պարտէզը, Գողգոթայի ցած ու փոքրիկ գագաթին քովիկ: Այդ պարտէզին տեղւոյն վրայ կառուցուած է արդէն Ս. Յարութեան տաճարը՝ մեծ մասամբ:

Այդ մթին բակին մէջ, Հայոց բաժնին վերնատանն հանող սանդուխին առջեւ, կը գտնուի երկաթէ շրջանակաձեւ վանդակ մը, զոր ցոյց կուտան մեզ իբրեւ տեղի «Ունքթափման»: Անկէց շատ լաւ կերպով կը տեսնուէր Գողգոթան: Կ'երեւի թէ՛ Ս. Կոյսը, տեսնելով իր Աստուած-մարդ զաւկին չարչարանքը, խաչին վրայ կրած տառապանքը, խոցուեցաւ իր մայրական սիրտը, ինչպէս մարգարէացած էր Սիմոն քահանայապետ, մանուկը գիրկն առած միջոցին, որով ուժաթափ եղաւ Յովակիմայ հեգ աղջիկը: Երբ այս ամէնը կը յիշէ մարդ, իր երեւ[illegible]

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (72)

ԲԻԷՐ ՄԱԷԼ

ՆՕՏԱՐԻՆ ԴՂԵԱԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՍԷՐԸ

Դ.

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

Բնական տեղը՝ իրական երեւոյթի մը ապշեցութեան ենթարկուած էր Իվոն. ճշմարիտ մտացնորութիւն մը անհետած էր: Մի՛նչ մարմինը տեղի տուած էր ֆիզիքական խանչքներին, միտքը արթուն մնացած էր:

Երազին մէջ լաւ կարծած արծաթէ ձայնը ու քաղցր երաժշտութիւնը իրաւցնէ իմացած էր: Ականջը չէր խաբած զինքը:

Նրբանցքին ծայրը, ճամբուն վրայ, շատ պզտիկ եւ ուրախ հագած քահանայ մը կը յառաջանար, ոսկեթել եզերքով ճերմակ հովանոցի մը տակէն, զոր տիրացու մը բռնած էր: Ու այդ տղուն ձեռքը զանգակահարութեան զանգակիկը տխուր հնչիւններ կը տարածէին ցողաթաթաւ մթնոլորտին մէջ:

Իվոն ճանչցաւ քահանան: Բարնէլ աբբան էր: Իր խոստումը կը բռնէր ան: Բայց ժամանակին կը հասնէ՞ր:

Սիրտը ահագնացած, շնչահատ մօրը սենեակը մտաւ Իվոն: Ուրախութեան ճիչ մը արձակեց, արթնցած տեսնելով զայն: Ֆանթինի կողմէ ակնածօրէն բարձերու վրայ կրթնած էր ան: Հանդարտ, գրեթէ ժպտուն էր կամաւորին. սիրալիր շնչառով մը ըսաւ աղջկանը.

— Սիրելի՛ս, քիչ մը հանգստանալու գացիր ես: Բարի Հանրին պատմեց ինծի այդ բանը: Լաւ ըրաւ, եւ այդ մասին մեծապէս երախտապարտ եմ: Հիմա որ դուն հոս ես, կ'ուզեմ որ Ֆանթ երթայ հանգչի իր կարգին: Ինչպէս նաեւ դուք, յարգոյ կամաւորին, Հանրիի կողմը դառնալով, որ լուռ ու անշարժ կեցած էր սենեակին մէջ:

— Ո՛չ, տիկին, ես տանն ունիմ պառկելու, պատասխանեց Հանրի, ջանալով ժպտիլ: Մնաց որ ես վարժուած եմ անքուն անցընելու: Նուաղ չե՞մ միթէ:

Այս խօսքերը ժպիտ մը առաջ բերին օրհնական կնոջ շրթունքներուն վրայ: Անիկա յարեց, խօսքը Իվոնի ուղղելով.

— Նանոյիկա, կարծեմ ատենը եկած է ամէն ինչ պատրաստելու, բարին Աստուած ընդունելու համար: Աբբայ Բարնէլ հիմա կուգայ:

— Նրբանցքէն կը յառաջանայ, մայրի՛կ, պատասխանեց Իվոն:

Ու Ֆանթի օգնութեամբ, նորատի աղջիկը պատրաստութիւններով զբաղեցաւ: Արդարեւ ամէն ինչ կը պակսէր: Բարեբախտաբար, Հանրի օգնութեան հասաւ եւ փութկոտութեամբ ճարեց ամէն բան, ինչ որ նուազներու սեփական յատկութիւն մըն է:

Հանրի գնաց մօտակայ սենեակէ մը բերաւ հին ու խարխլած սեղան մը, որուն մէկ ոտքը կոտրած էր, զայն անցուց մէկ քանի փայտի կտորներ դնելով տակը: Այս միջոցին, Իվոն սեղանին վրայ փռեց Ֆանթի բերած սաւաններէն մէկը: Սպասուհին ալ խոհանոցէն իջաւ, պղինձէ երկու աշտանակ բերելու համար, որոնց վրայ երկու մոմ անկեց, կերոններու չգոյութեան պատճառաւ:

Տիւլ ալ սփոփիչ ղողղողանքը հազիւ վերջացած, զանգակիկին ձայնը լսուեցաւ տան սանդուղէն, յառաջ անդրաւին վրայ:

Սրտագրաւ արարողութիւն մը կատարուեցաւ:

Ծերուկ երէցը ներս մտած էր աղօթքի մրմունջը շրթունքներուն վրայ, մինչ սենեակին մէջ երեք հոգի ծնրադրած էին: Սեղանին մօտեցաւ եւ միւռոնը հոն դրաւ: Յետոյ ծոցէն հանելով ոսկեզօծ եզերքով բիւրեղէ փոքր տուփ մը, ճամբորդներու սրբութիւնը, ներկաներուն վրայ բարձրացուց:

— Աղջի՛կս, —այդ բառը անձնառ քաղցրութիւն մը կը առնէր հոգեւորականին բերնին մէջ— աւասիկ ձեր Աստուածը կուգայ, զոր այնքան փութկոտութեամբ կոչած էիք: Իր բաւանդակ շնորհներով եռանդուն կուգայ, ձեր վիշտերը ամոքելու, մարմնական առողջութիւն պարգեւելու թերեւս, եթէ այդպէս տնօրած է իր իմաստութիւնը, բայց ապահովաբար, հոգին ընդունելու անոր, որուն առջեւ պիտի բանայ ա՛նվախճան երանութեանց բնակավայրը: Ուստի ուրախութեամբ ընդունեցէք զայն, պաշտելով հանդերձ:

Ձեռքերը միացուցած, աչքերը յառած սրբատուփին վրայ, շրթունքները աղօթքի մրմունջներով թրթռուն, տիկին տը Բէրհեսուրն անբացատրելի ուրախով մը տարի կ'ըներ:

Քահանան մօտեցաւ եւ օրհնութեանն լեզուին վրայ դրաւ հաղորդութիւնը: Յետոյ օծեց անոր անդամները: Աբբայ Բարնէլ քանի մը վայրկեան կեցաւ հեգ կնոջ քով, որ այնուհետեւ պատրաստ էր Աստուծոյ առջեւ ելլելու, եւ անդրշիրիմեան կեանքի յայսերուն վրայ խօսեցաւ:

Ժամը վեցը անցած էր: Հանրի մեղմաձայն ըսաւ Իվոնի.

— Քիչ մը դուրս պիտի ելլեմ, որովհետեւ անպատճառ պէտք է տեսնեմ այդ գործչէի նօտարը: Ամէն ինչ պատրաստեցէք, հիւանդը փոխադրելու համար, Տօքթ. Լը Կուէն եկածին պէս: Պինիքէն կառքով պիտի դառնանք:

Կամաւորէն բաժնուեցաւ Հանրի, առ սիրալիր խոստումով թէ իր դղեակը պիտի առնէր զինքը: Օրհնականը, բոլորովին հանդարտած ու համակերպած, սրտաճմլիկ ժպիտով մը պատասխանեց.

— Հանրի, շատ վերադարձէք. վիճակ ըրիք անոր փոխադրելու գործով մի զբաղիք: Բարեկամս, անօգուտ պիտի ըլլար այդ բանը: Աստուած հոս առաջնորդած է զիս, մեռնելու համար: Մեռած դուրս պիտի ելլեմ հոսկէ: Բարեբախտաբար գերեզմանատունը հեռու չէ եւ Իվոն գիտէ անոր ճամբան:

— Մայրիկ, մայրիկ, լռէ, գոչեց Իվոն, խելայեղօրէն նետուելով կուսնին գիրկը:

Այնուհետեւ, սենեակը, պահ մը սփոփուած կրօնական արարողութեան, հեծկլտուքներու շշուկով լեցուեցաւ:

(Շարունակելի)

ներկայութեան առջեւ բերելով զանուող Գառնուկն ու Անոր սրբասուն մայրը այդ վերջին ու սրտակեղեք վայրկեաններուն մէջ, չի կրնար չզգածուիլ, չի կրնար չյուզուիլ։

Քանի մը քայլ եւս անդին՝ Ս. Գերեզմանին առջեւ կը գտնուինք։ Քրիստոնեաներուն ամէնէն աւելի սիրած ու յարգած այս սրբավայրը՝ հոյակապ, գմբէթաւոր եւ շրջանակաձեւ շէնքի մը կեդրոնը, քառանկիւն շէնք մըն է, ուր փոքրիկ դռնէ մը միայն կարելի է մտնել։ Երկու մասի բաժնուած է ան։ Առաջին մասը, որ կը բաղկանայ դարձեալ փոքրիկ քառակուսի սենեակէ մը, կը ներկայացուի իբրեւ վայր ուսկէ հրեշտակին երեւման. հոս կամ այս տեղւոյն քովիկն էր, անշուշտ, ուր հրեշտակը գերեզմանին դրան քարը գլորելով վրան նստած էր եւ Անոր յարութիւնը կ'աւետէր երկչոտ կիներուն։ Երկրորդ մասը, ուր կը մտնուի դարձեալ փոքրիկ դռնէ մը, բուն իսկ Ս. Գերեզմանն է։

Պէտք է խոստովանիլ սակայն թէ բնական, նախկին ձեւը կորսուած է բոլորովին։ Այդ նուիրական սրբավայրը, որ հողին մէջ փորուած, քարաժայռի մը խոռոչն էր միայն, բոլորովին փոխուած է եւ մեր հասարակ գերեզմաններու ձեւն ունի։ Ո՛րչափ լաւ պիտի ըլլար եթէ իր բնականին, նախկին ձեւին պէս պահուած, մնացած ըլլար։ Հին հաւատացեալ քրիստոնեաները, կ'երեւի թէ, ուզելով փառաւոր եկեղեցի մը չինել հոն, բոլորովին փոխած են անոր նախկին ձեւը։ Այսու հանդերձ Ս. Գերեզմանը իր վսեմութիւնն ու վեհութիւնն ունի տակաւին։ Մարդ չի կրնար չհերադրել, իր սիրտը չբանալ ու իր շնորհակալութիւնը չյայտնել, այդ չնչին գերեզմանին մէջ բովանդակուած անբովանդակելի Աստուծոյն առջեւ։ Անոր յարութիւնը իրեն համար փրկութեան գրաւական մըն է։ Չի կրնար իր գլուխը, սիրտն ու հոգին չխոնարհեցնել այդ մեծ ու պաշտելի էակին առջեւ։

Ս. Գերեզմանի շէնքին ճակատը կը գտնուի Յունաց մեծ ու փառաւոր եկեղեցին։ Իսկ Ս. Գերեզմանին ետեւը, դէպ ի արեւմուտք խուցեր ու սենեակներ, որոնք Հայոց կը վերաբերին եւ Ասորիներուն ու Ղպտիներուն տրուած են՝ պաշտամունք կատարելու համար։ Հոս, այդ խուցերուն մէջ, կը գտնուի Յովսէփ Արիմաթացիին գերեզմանը՝ ժայռի մը մէջ փորուած, ուր մամ լոյսերով միայն կրնանք մտնել։ Անշուշտ Յիսուսի Գերեզմանն ալ այդ ձեւով փորուած ու պատրաստուած էր, բայց, ինչպէս ըսինք, իր նախկին ձեւը կորսնցուցած է հիմա։

Ս. Գերեզմանին հարաւային կողմն ալ կը վերաբերի Հայոց եւ Յունաց։ Իսկ արեւմտեան եւ հիւսիսային կողմը հանձնուած են Լատիններուն իրենց անընդհատ օգնութեամբ։ Ս. Յարութեան այդ մայր տաճարին հսկայ սիւներուն ներքեւէն անցնելով կը մտնենք Լատինաց զարդարուն եկեղեցին։ Հազիւ սանդուխի մը մէկ երկու աստիճաններէն վեր ելած ենք, փառաւորապէս զարդարուած սեղաններու առջեւ կը գտնենք ինքզինքնիս։ Հոս, մեր առջեւ կ'ելլէ լատին մայրապետ մը, եւ կարծես իրենց ունեցած սովորութիւնը մեզի ալ անդրադարձնելու եւ լռութեամբ բաներ մը հասկցնելու համար, սեւ փոքրիկ գաւազան մը կ'առնէ սեղանին վրայէն, ու, նոյն սեղանին պատին վրայ բացուած թեթեւ ծակին մէջը խոթելով սեղանին ետեւը ծածկուած սիւն քարի մը եւ կամ պատի մը կը դպցնէ։ Դուրս կը քաշէ գաւազանը եւ ամենայն երկիւղածութեամբ կը համբուրէ անոր ծայրը, եւ գաւազանը վերստին կը դնէ սեղանին վրայ ու կը հեռանայ։ Բան մը չենք հասկնար մայրապետին այդ արարքէն։ Միայն սեղանին վրայ գրուած լատիներէն արձանագրութենէն կը հասկնանք թէ ատիկա այն վայրն է ուր Յիսուս՝ պարտիզպանի կերպարանքով Մարիամ Մագթաղինացիին երեւցաւ եւ առաջին անգամ խօսեցաւ անոր հետ։

Լատինաց այդ եկեղեցիէն ելլելով ու անոնց չքնաղօրէն զարդարուած սեղաններուն առջեւէն անցնելով, կ'ուղղուինք Յիսուսի բանտը եւ անկէ Գիւտ—Խաչ եւայլն։

ՄԻՐԿԱԹԻՆ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

—o—

ՄԵՐԹԷՊԱՆԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 16,

ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆԻՆ ԲՈՎ. ԿԱԼԱԹԱ

Յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցուի թէ այս վաճառատունը կը ծախէ Պրիւսէլի գորգեր, Թիւլէ ընտիր վարագոյրներ, այլ եւ այլ տեսակ քօրնիշներ, կարասիներու յատկացուած յատուկ կերպասներ՝ բամպակէ, բուրդէ, մետաքսէ, նաեւ հայելիներ, քօնսոլներ, պիւֆէներ, մահճակալներ, աթոռներ, նկարներ, պատի ժամացոյցներ, եւն։ Բոլոր այս ապրանքները կը ծախուին շատ չափաւոր պայմաններով։ Վաճառատունը իր յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ կը դնէ սալոնի, ննջասենեակի եւ ճաշարանի ամբողջական կարասիներ։ Օթոցագործութեան առաջնակարգ ուսեր վարած օթոցարար մը պատրաստ կը գտնուի վաճառատան մէջ, կարասիներու յարդարման աշխատութիւններ կատարելու համար։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

29 ՀԱՍՏԱՏ ԳԻՆԵՐ 30-50

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մուքտէնի շուրջը.— Ռուսներուն կորուստը.— Ռուսներուն ընդդիմութիւնը.— Պատմական դէպքերու հետ բաղդատութիւններ։

Բարիզ 31 հոկտ.— Թան սալթէա կը խօսի նոյեմ. 1ի իր թիւին մէջ.— «Ռուսական կորուստներուն ճշդուած թիւը, հոկտ. 9էն 18, կը ներկայացնէ 800 սպայ եւ 45,000 զինուոր՝ պատերազմելու անկարող վիճակի մէջ, որոնք ամբողջ բանակին գրեթէ հարիւրին քսանըհինգը։ Նոյն իսկ այդ ահագին կորուստէն ետքը, ռուսական բանակը կը շարունակէր քալ առ քալ պաշտպանել Շա—Հոյի եզերքին գետինը եւ յոգնած չէր երեւար հինգ օրէ ի վեր շարունակուող ճակատամարտէ մը. այդ կերպով ցոյց կու տար ընդդիմութեան բացառիկ յատկութիւններ, վասն զի եւրոպական պատերազմներու մէջ չկայ օրինակը այն տեսակ զինուորներու որոնք իրենց հարիւրին քսանըհինգը կորսնցնելէն ետքը շարունակեն պատերազմիլ։ Տեղն է յիշել Նափոլէոնի յայտնած սքանչացումը ռուս զինուորին համար եւ սա խօսքերը.— «Բաւական չէ ռուս զինուորները սպաննել, այլ հարկ է զանոնք զգետնել»։ Այսպէս եթէ նկատողութեան առնուի թէ այն դատը որուն համար Ռուսիա այսօր նորէն կը հանէ մարդկային նոր զոհեր, սպիտակամորթ ցեղին դատն է, իր տարածման ու քաղաքակրթութեան գործին մէջ սպառնալիքի ենթարկուած, ռուս զինուորներուն անձնուիրութիւնը երախտագիտութեան ալ արժանի է, եւ ո՛չ միայն սքանչացումի։ Գալով մէկ քանիներու ըղձալի կոյրութեան՝ այսքան արիւն թափուելուն համար, աւելի կը յարմարի այն եւրոպական երկիրներու ներքին կռիւներուն որոնք յաճախ պատահած են ժամանակին։ Շա—Հոյի ճակատամարտին մէջ Ռուսներուն կորուստը ո՛րքան ալ մեծ ըլլայ, աւելի չէ 1870ի օգոստոս 14ին, 16ին ու 18ին Պոռնիի, Կրավըլոթի ու Սէն-Բրիվայի մէջ ֆրանսական բանակին կրած կորուստներէն։ Պատերազմելու անկարող 800 սպայ ունեցան Ֆրանսացիները միայն օգոստոս 16ին, ինչպէս կը հաստատէ Պ. Ա. Մարթինիէի հրատարակութիւնը՝ 1870ին ֆրանսական սպաներու կորուստին նկատմամբ։ Շա-Հոյի ճակատամարտը գրեթէ անոնցմէ է՝ Մէցի առջեւին հետ բաղդատելով որ Ֆրանսացիներու համար վճռող պատերազմին ճակատագիրը։ Մանաւանդ նկատողութեան առնելով անոր երկար տեւողութիւնը, համեմատաբար նուազ մահաբեր եղած է. եւ ատիկա նոր ապացոյց կը կազմէ յաճախ անտեսուած իրողութեան մը՝ անոնց կողմէ որոնք կը խօսին ներկայ պատերազմին արհաւիրքներէն, իրողութիւն մը որ բացարձակապէս հաստատուած է բոլոր վիճակագիրներու կողմէ՝ թէ ո՛րքան աւելնայ զէնքերուն զօրութիւնը եւ անվրէպ նշանառութեան կարողութիւնը, այնքան կը նուազի անոնց գործնական ազդեցիկ հանգամանքը եւ անոնց սպանողական արդիւնքը զինուորին ձեռքին մէջ»։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Հիւսիսային ծովին միջադէպը.— Վիկոյի քննիչ յանձնաժողովը.— Ռոժեսթվենսքի ծովակալին յայտարարութիւնը.— Քննութիւն Հըլի մէջ.— Ֆրանսայի դերը.— Ամերիկայի մէջ ընդհանուր գոհունակութիւն.— Գերման նաւի մը խնդիրը։

Բարիզ 31 հոկտ.— Մաթեն հոկտ. 30 թուականով սա հեռագիրը առած է Բեդերսպուրկի իր թղթակիցէն.— «Քննիչ յանձնաժողովը որ Վիկոյի մէջ պիտի գումարուի եւ պաշտօն ունի Հըլի միջադէպին նկատմամբ իրողութիւնները ստուգել, պիտի գտնուի Անգլիոյ սա պատասխանատուութեան հանդէպ.— «Հոկտ. 22ի գիշերը ռուսական մարտանաւեր անցան անգլիական եզերքէն 350 քիլոմէթր հեռուէն եւ առանց պատճառի, կրակ ըրին ձկնորսի անգլիական շոգենաւերու վրայ եւ վիրաւորեցին անգլիական ձկնորսներ»։ Ռուսիոյ պատասխանատուութիւնն ալ սապէս պիտի ըլլայ.— «Անգլիական այն ձկնորսի շոգենաւերուն հետ որոնց մեր նաւատորմիղը Տօկկէր-Պանքի մէջ (Հիւսիսային ծով) հանդիպեցաւ հոկտ. 22ի գիշերը, կային երկու թորփիլանաւեր որ մեր մարտանաւերուն կը մօտենային։ Որովհետեւ չէին ուզեր պատասխանել մեր նշաններուն, անոնց վրայ կրակ ըրինք եւ կը կարծենք թէ մէկն ալ ընկղմեցինք։ Մեր ռումբերը դժբաղդաբար ինկան ձկնորսի նաւակներու վրայ։ Խորին ցաւ կը յայտնենք եւ հարկ եղած հատուցումը պիտի ընենք զոհերուն»։ Լոնտոնի իրազեկ շրջանակներուն մէջ կասկածելի չեն գտներ երկու օտար թորփիլանաւերու ներկայութիւնը Տօկկէր-Պանքի մէջ հոկտ. 21ի եւ 22ի գիշերը, վասն զի Հըլի ձկնորսները իրենց առաջին տեղեկագիրներուն մէջ այդ տեսակ բան մը կ'ըսէին. սակայն հաւանականը կը տիրէ թէ անշուշտ պիտի հաստատուի որ այն երկու թորփիլանաւերը որոնց վրայ Ռոժեսթվենսքի ծովակալը կրակ ըրաւ, թշնամի նաւեր չէին, այլ բուն իսկ ռուսական թորփիլանաւեր։ Աւելորդ է ըսել թէ ինչ պատճառներ մէջ կը բերուին այդ կարծիքին համար.— Պալթիքի ռուսական նաւատորմիղը, առաջ օրի չափ, երբ Դանիական ջուրերէն կը հեռանար ու Հիւսիսային ծովը կը մտնէր, երեք մասի բաժնուեցաւ։ Թորփիլանաւերը Շէրպուր պիտի երթային, զրահաւորներու եւ յածանաւերու խումբ մը՝ Վիկօ եւ ուրիշ խումբ մըն ալ Թանժէր։ Առջեւէն կ'երթային թորփիլանաւեր եւ փոխադրանաւ մը. անոնց կը հետեւէին Վիկօ երթալիքները՝ ծովակալին նաւին հետ. իսկ ամէնէն վերջը այն մարտանաւերը որոնք հիմա Թանժէր կը գտնուին։ Անցեալ կիրակի, սակայն, երբ նաւատորմիղը Տուվրի նեղուցը կ'անցնէր, թորփիլանաւերը առջեւէն չէին երթար, այլ ետեւն էին, կազմելով Ռոժեսթվենսքի ծովակալին խումբը։ Այդ իրողութենէն հետեւցուեցաւ թէ փոխադրանաւը եւ թորփիլանաւերը որոնք Հիւսիսային ծովը մտած էին նաւատորմին ամբողջութենէն առջեւէն եւ Շէրպուր կ'երթային, իրենց ճամբան կորսնցուցած էին եւ դիպուածով Տօկկէր-Պանք կը գտնուէին այն միջոցին երբ Ռոժեսթվենսքի ծովակալին զրահաւորները եւ յածանաւերը հոն կը հասնէին։ Ռուս ծովակալը կարծելով որ իր թորփիլանաւերը առ նուազն 150 քիլոմէթր իրմէ առաջ կ'երթային, զանոնք թշնամի թորփիլանաւեր կարծեց եւ կրակ ըրաւ անոնց վրայ։ Այս կարծիքէն են պաշտօնական շրջանակները եւ այդ կարծիքը մանաւանդ անոր համար ընդունելի է որ բացարձակապէս հաստատուած է թէ հոկտ. 21էն ու 22ին անգլիական թորփիլանաւեր չկային Տօկկէր-Պանքի մօտերը եւ թէ արտաքոյ կարգի պիտի ըլլայ ենթադրել որ Ճափոնները թորփիլանաւեր ունէին Հիւսիսային ծովին մէջ։ Վիկոյի քննիչ յանձնաժողովը սա կէտերը պիտի ճշդէ.— Ա. Տասը օր առաջ Հիւսիսային ծովը մտնող ռուսական բոլոր թորփիլանաւերը ամբողջութեամբ կը գտնուի՞ն, կամ թէ անոնց մէկը պակսած է։ Բ. Շէրպուր եւ Թանժէր ժամանող ռուսական թորփիլանաւերուն մէջ ռումբերէ վնասուածներ կա՞ն։ Յանձնաժողովը այս հարցումներէն մէկին եթէ հաստատական պատասխան մը տայ, պիտի հաստատուի որ հոկտ. 21էն 22ի գիշերը Տօկկէր-Պանք գտնուող երկու թորփիլանաւերը զորս Ռոժեսթվենսքի ծովակալը թշնամի կարծած էր, բուն իսկ իր թորփիլանաւերն էին»։

Վիկօ — Այսօր, տեսակցութեան մը պահուն, Ռոժեսթվենսքի ծովակալը ըսաւ թէ անգլիական [illegible] մարտանաւին հրամանատարին ըրած այցելութիւնը բարեկամութեան պարզ արարք մըն էր։ Այդ այցելութեան միջոցին Հիւսիսային ծովի միջադէպին վրայ ալ չէր խօսուած։ Ռուս ծովակալը, լրագրական լուրերէն դուրս, Վիկոյի մէջ կատարուելիք քննութեան մասին տեղեկութիւն մը չունի։ Կը յայտնէ թէ առաջ զրահաւորներ ու յածանաւեր հիմա Թանժէր կը գտնուին եւ նաւատորմին միւս մարտանաւերը Վիկօ պիտի մնան նոր անօրինութեան։ Նաեւ թէ չի գիտեր որ նաւատորմիղը ե՛րբ ճամբայ պիտի ելլէ ու ո՛ւր պիտի երթայ, վասն զի Բեդերսպուրկէն հրամանի կը սպասէ։ Ծովակալը նորէն Հիւսիսային ծովի միջադէպին վրայ խօսելով ըսաւ.— «Կը վստահանամ թէ թորփիլանաւեր յարձակեցան մեր վրայ։ Չեմ գիտեր թէ քանի հատ էին, բայց կարծեմ թէ երկու հատ էին։ Պէտք է յայտարարել ամէն կողմ որ ռուսական նաւատորմիղը յարձակում մը կրեց։ Հըլի գործին նկատմամբ եղած լրագրական հրատարակութիւնները մտացածին են, ճշմարտութիւնը իմ ըսածս է»։

Լոնտոն.—Կը ծանուցուի թէ Ռոժեսթվենսքի ծովակալը հիւանդ է եւ Վիկօ ցամաք ելած։

—Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ ծովակալ Սըր Ջէրարտ Նոէլ եւ նշանաւոր փաստաբան Պ. Պըթլէր Ասփինըլ Անգլիոյ առեւտրական նախարարութեան կողմէ պաշտօն ստացած են՝ տեղեկագիր մը պատրաստել Հիւսիսային ծովի միջադէպի պատճառած վնասներուն եւ վնասի հատուցման խնդրոյն համար։ Այս կարգի պարագաներու մէջ կատարուող սովորական քննութիւնը շաբաթ օր պիտի սկսի կէսօրէն երեք ժամ ետքը եւ ամէն օր պիտի շարունակուի մինչեւ որ աւարտի։ Քննութիւնը հաւանօրէն պիտի տեւէ մինչեւ շաբթուան վերջը։ Բազմաթիւ վկաներ կան, որոնց ամէնէն կարեւորներն են վնասուած նաւերը վարողները՝ այսինքն Մուլմայնէր եւ Մինօյի առաջին երկրորդ նաւապետները։

—Մինչեւ չորեքշաբթի առաւօտ Հըլի քաղաքապետը 18 162 ֆ. ստացած էր իբրեւ նպաստ Հըլի միջադէպին զոհերուն։

Բեդերսպուրկ.— Լրագիրները լաւ ընդունելութիւն մը կ'ընեն քննիչ յանձնաժողովի մը կազմութեան լուրին։ Դիպաթ կը գրէ թէ այդ յանձնաժողովը իրողութիւնները պիտի հաստատէ երկու տէրութեանց միջեւ կարծիքներու փոխանակութիւն մը կատարուելէ առաջ։ Ռուսիոյ առաջնորդ լրագիրը կ'ըսէ թէ բանականութիւնը եւ ազնուութիւնը յաղթած են՝ ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառելով։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ Ֆրանսա խաղաղասէր միջնորդի փառաւոր դերը կատարած է, եւ թէ փորձառութիւնը ցոյց տուած է որ բարեկամական համաձայնութեան ճամբով երկրագունդին մէջ [illegible] երկու դաշնակից չեն [illegible], նոյն իսկ Անգլիոյ մէջ, ուր հանրային կարծիքին ալ մէկ մասը այդ խնդիրը։ Նովոսթի կ'ըսէ թէ Ռուսիա պէտք է զգայ Ֆրանսայի միջամտութեան արժէքը [illegible] տագնապին մէջ, վասն զի վտանգը մեծ էր եւ հետեւանքները կրնային անհնարին ըլլալ ամբողջ Եւրոպայի համար։ Նովոսթի կը յարէ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը գերիվերոյ գտնուեցաւ այն նախապաշարումներէն զորս կը ներշնչէ հանրութեան առաւել մէկ մասը։ Ռուս թերթը նաեւ կ'ըսէ.— «Ուրախ է թէ, ինչպէս Պ. Պալֆուր յայտարարեց, Անգլիոյ կառավարութիւնը թշնամութեան սկիզբէն ի վեր բացարձակ չէզոքութիւն պահեց, հակառակ ահագին դժուարութիւններու։ Շատ անգամ մեծ քաջութիւն մը պէտք է թամբ մը դնելու Անգլիոյ մէջ հանրային կարծիքին հոսանքին»։

Վիեննա.— (Թայմզի հեռագիր).— Հոս կը յայտարարուի թէ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանին արարքը, իր կառավարութեան բարեացակամ աջակցութեամբ, ոչ միայն միջնորդութեան ամէնէն ընդունելի ձեւը եղած է, նաեւ այն միակ ձեւը զոր Անգլիա եւ ուրիշ քանի մը մեծ տէրութիւններ կրնան ընդունիլ, առանց մտահոգութեան։ Ֆրանսական միջնորդութիւնը սա մեծ առաւելութիւնը ունի թէ անտեղի միջամտութիւն մը չէ, մինչդեռ այն իրողութիւնը թէ Ֆրանսա հաշտարար կարգադրութիւն մը ջատագովելով բան չի կորսնցներ, այլ կը շահի, գրաւական մըն է անոր ուղղամտութեան այս գործին մէջ։

Նիւ-Եորք.— (Թայմզի հեռագիր).— Հոս, ինչպէս Անգլիոյ մէջ, հանրային կարծիքը բաժնուած է՝ անգլիառուս վէճին կարգադրութեանը մասին։ Ուաշինկթընը, միշտ խաղաղութեան կուսակից, կ'ուրախանայ։ Պաշտօնական որ եւ է կարծիք չյայտնուեցաւ, սակայն արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ խաղաղութիւնը նախամեծար կը համարին պատերազմէն։ Թրիպուն լաւ ընդունելութիւն մը կ'ընէ բարեբաստիկ լուծման այն խնդրոյն որ ամէնէն չարագուշակը կ'երեւար վերջին ատեններուն։ Կ'ըսէ թէ այդ լուծման արժանիքը բրիտանական կառավարութեան կը պատկանի, եւ աւելի Թագաւորին ալ միասին, հաշտարար ոգիին ու ճարտարութեան համար։ Նոյն թերթը կը շնորհաւորէ նաեւ Ռուսիան՝ դժուարին կացութենէ մը դուրս ելլելու մասին լաւագոյն ճամբան փնտռած ըլլալուն համար։ Այսօր, ինչպէս երէկ, մեծ խումբ մը չի դադրիր իրաւաբանութեան եւ յանձնաժողովի մը միջեւ ալ [illegible] գործն է ճշդել իրողութիւնները։

Ուաշինկթըն.— Ռուզվէլթ նախագահը, իմանալով անգլիառուս վէճին կարգադրութիւնը, մեծապէս գոհ մնաց, ըսելով որ Լա Հէյի պայմանագրութիւնը նորէն ցոյց տուաւ իր բարերար ազդեցութիւնը։

Պէռլին.— Գերման լրագիրներու մէկ մասը կը հարցնէ թէ գերման կառավարութիւնը ինչ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ այն թնդանօթաձգութեան մասին որուն ենթարկուեցաւ ձկնորսի շոգենաւը՝ Սոնթակ Պալթիքի ռուսական նաւատորմին կողմէ։ Որովհետեւ այդ շոգենաւը չէ վնասուած եւ գերման կառավարութիւնն ալ այս միջոցիս յարգելի ընթացքի մը կը հետեւի Ռուսիոյ հանդէպ, հաւանական է որ այդ առթիւ ըլլալիք դիտողութիւնները անկարեւոր հանգամանք մը ունենան։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԷՆ

Օեամա մարէշալին տեղեկագիրը.— Թնդանօթաձգութիւն.— Ուայ-Թաօ-Զանի գրաւումը.— Յառաջապահներու ընդհարում.— Ճափոնները.— Բորթ-Արթուր։

Լոնտոն, 31 հոկտ.— Ճափոնի դեսպանատունը Թոքիոյէն սա հեռագիրը առաւ.— «Օեամա մարէշալը կը տեղեկագրէ թէ ճափոնական ձախակողմեան բանակէն զօրախումբ մը հոկտ. 27ին յարձակեր է ռուս հետեւակներու երկու վաշտի վրայ, որոնք Ուայ-Թաօ-Զանին կը գտնուին։ Ռուսները բուռն ընդդիմութիւն մը ըրեր են, բայց Ճափոնները վերջապէս գրաւեր են Ուայ-Թաօ-Զանը՝ երկու խորտակեալ թնդանօթ ալ ձեռք անցընելով։ Հոկտ. 28ին Ռուսները շարունակեր են ռմբակոծել այդ տեղը մինչեւ կէսօրէն ետքը, եւ ապա ետ քաշուեր են։ Հոկտ. 28ին ուրիշ կարեւոր ընդհարում մը չէ կատարուած։»

Թոքիօ.— Քան-Թայէն-Զանի Ռուսները մեծ թիւով կը հաւաքուին։ Բինիւոլուլեասի հարաւային կողմի բարձունքները պահպանող Ռուսները բոլորովին հեռացան։ Դիրքին ուրիշ կէտերուն վրայ կարգ մը թնդանօթաձգութիւններ կը կատարուին։

—Բարոքի զօրավարին ընդհանուր բանակատեղէն կը հեռագրեն.— «Ուայ-Թաօ-Զան գող Ճափոնները երէկ գրաւեցին, լեռ մը ժայռ մըն է եւ պարզ պատնէշ մը չէր ընդդիմեր յարձակողներուն։ Առաւօտ ճափոնական երկու հրետաններ ռմբակոծեցին ռուսական պատնէշները։ Հետեւակներու յարձակումը կէսօրին սկսաւ։ Երկու ընկերներ մօտեցան բարձունքին գագաթ ու այդ կու ժամէն գրաւեցին առաջին պատնէշը։ Ռուսները իրենց վերջին գիծը քաշուեցան։ Ճափոնները նոր զինուորներ առած, որով հրետաններ նորէն ռմբակոծեցին Ռուսներուն ձեռքը գտնուած պատնէշները։ Այդ միջոցին ճափոնական ուրիշ երեք հրետաններ կրակ կ'ընէին բլուրը առանց ընդհատման ժամերուն վրայ։»

Բեդերսպուրկ.— Տաժիրաւէն կը հեռագրեն հոկտ. 27 թուականով.— Ճափոնները, այսօր, գործունէութիւն մը ցոյց տուին իրենց յառաջապահ դիրքերուն վրայ Զէյքին եւ Բուլեանվա ամրոցներուն մօտ. Սամարայի գունդէն զօրախումբ մը ամբողջ օրը կռուեցաւ՝ յաջողութիւններ եւ ձախողութիւններ ունենալով, հակառակորդներու դէմ որոնց թիւը հաւասար էր զօրագունդի մը։ Գիշերը Ճափոնները, կարեւոր պատնէշներ չինելէ ետքը, գրաւեցին Զիքին գիւղը որ բոլորովին այրեցաւ։

Բարիզ.— Օքու զօրավարին բանակէն կը հեռագրեն.— Երկու հակառակորդներուն կացութիւնը փոխուած չէ։ Ռուսները միշտ կը ռմբակոծեն ճափոնական դիրքերը, որոնք, սակայն, շատ չեն պատասխաներ։ Ճափոնները կը շահագործեն Նէն-Թայի հանքերը, ուրկէ բաւական ածուխ կը հանեն բանակին բոլոր պէտքերուն համար։ Երկաթուղիին բաժանման գիծը մինչեւ Նէն-Թայ շինուեցաւ։ Մեծաքանակ ուտելիք եւ ռազմամթերք կը հասնին։

Չէ-Ֆու.— Սաւոյի լուրերու նայելով, հոկտ. 24ին ընդհանուր յարձակում մը սկսեր է Բորթ-Արթուրի դէմ։ Ճափոնական ռումբերը հոկտ. 26ին պայթեցուցին ռազմամթերքի ամբարանոց մը։ Ամբողջ օրը քաղաքին մէկ մասը այրեցաւ։ Նոյն օրը Ճափոնները գրաւեցին ռուսական պատնէշներ Լիաոթիշանի զառիթափին վրայ եւ ամուր դիրք մը որ նոյն ամրոցը կը պաշտպանէ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 3 նոյեմ.— Ճափոնները ամբողջութեամբ գրաւեցին Բորթ-Արթուրի հիւսիսային կողմը գտնուած վերջին մեծ ամրոցը։ Ճափոնները յարձակում մը կատարելու չափ մօտեցան։

—Մանչուրիոյ մէջ Ճափոններուն ձախ թեւը ետ մղեց Ռուսներուն կողմէ կատարուած բուռն յարձակում մը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մուքտէնէն կը հեռագրեն թէ Բորթ-Արթուրը պաշարող ճափոնական բանակին երկու զօրաբաժինները ճամբայ ելեր են՝ միանալու Օեամայի բանակին։

—Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն թէ Նոգի զօրավարը Բորթ-Արթուրի դէմ կատարած վերջին յարձակումներուն մէջ շատ մը դիրքեր գրաւեր է։

ՓԱՐԻԶ.— Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Բոլ Քամպոն որ անգլիառուս վէճը կարգադրելու համար միջնորդեց, Բարիզ գտնուած պահուն Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի տեղեկութիւններ հաղորդեց Հըլի միջադէպին նկատմամբ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին եւ Լոնտոնի ռուս դեսպանին միջեւ կատարուած բանակցութեանց վրայ։ Պ. Տէլքասէ հրահանգ տուաւ Պ. Քամպոնի՝ շարունակելու իր բարեկամական միջնորդութիւնը Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ։

ԼՈՆՏՈՆ. Սթանտարտ կը ծանուցանէ թէ Ճափոնի կառավարութիւնը ծանուցագիրներ ուղղելով Բարիզի, Բերլինի ու Մատրիտի դեսպաններուն, բողոքեր է թէ Պալթիքի ռուսական նաւատորմիղը դանիական նաւահանգիստներուն առջեւէն անցած է դանիական ջուրերէն, եւ թէ Ֆրանսայի ու Սպանիոյ կառավարութիւնները թոյլատրած են որ ռուսական նաւատորմիղը ածուխ առնէ իրենց նաւահանգիստներէն։ Ճափոն այս պարագաները հակառակ կը գտնէ չէզոքութեան օրէնքներուն։

ՎԻԿՕ.— Ֆրանսական եւ գերմանական նաւաբաժիններ պիտի ժամանեն Արօզայի ծովածոցը։

—Ռուսական մարտանաւեր Վիկոյէն մեկնած ըլլալով՝ կը կարծուի թէ Հըլի միջադէպին համար կազմուած միջազգային քննիչ յանձնաժողովը ուրիշ նաւահանգիստի մը մէջ պիտի գումարուի։

ԼՈՆՏՈՆ.-Մուքտէնէն կը հեռագրեն թէ Ճափոնները ամէնէն աւելի ռուսական բանակին աջ թեւին դիմաց գործունէութիւն ցոյց կու տան, նաեւ ձեռնարկուած յարձակողականին համար մեծամեծ պատրաստութիւններ տեսած են։

ՎԻԵՆՆԱ.— Լոնտոնէն կը ծանուցանեն թէ Վիկոյի միջադէպին լուրը, որ երէկ ծանուցուեցաւ, թիւրիմացութեան մը հետեւանքն է։ Պալթիքի նաւատորմին Վիկոյէն մեկնիլը բուն իսկ հաւանութեամբը Անգլիոյ կառավարութեան, որ երբեք չէր պահանջած թէ ռուս մարտանաւերը պէտք է Վիկօ մնան մինչեւ քննութեան վերջանալը, այլ միայն պնդած էր որ միջադէպին մասնակից սպաները միայն վար դրուին։ Եւ այդ չորս սպաներ Վիկօ մնացած են, եւ քննիչներուն տրամադրութեան տակ կը գտնուին։ Ճիպրալթարի պահակազօրքին շարժումները կարեւորութիւն չունին։ Անոնք պարզապէս ռազմափորձեր կը կատարեն։

—Պատերազմի դաշտէն լուր չկայ։ Կ'ըսուի թէ Ճափոնները երէկ Բորթ-Արթուրի դէմ նոր յարձակում մը ըրեր են որ կը շարունակուի եւ թէ երկու նոր բերդեր գրաւեր են քաղաքին շատ մօտը։ Յարձակողները կը յուսան Բորթ-Արթուրը գրաւել այսօր, որ Միքատոյին ծննդեան տարեդարձն է։ Կ'ըսուի նաեւ որ ռուս պահակազօրքը բացարձակապէս ցաւալի վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Բնակիչները ուտեստի նեղութենէն եւ ժամանակ եւ օգնութեան ամէն յոյս կորսնցուցած, կ'ուզէին անձնատուր ըլլալ, բայց Շթէսէլ զօրավարը բացարձակապէս մերժեր է։

ՓԱՐԻԶ.— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Զարին շուրջը գտնուողները մտահոգութեամբ կը նկատեն Բորթ-Արթուրի անկումը։

—Պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ Բորթ-Արթուրի ռուս նաւատորմը դուրս ելած է, ինչպէս ծանուցուած էր քանի մը օր առաջ։

—Պալթիքի ռուսական նաւատորմին չորս սպաներ, որոնք Վիկոյէն կուգան, Բարիզէն անցնելով Բեդերսպուրկ ուղեւորեցան։

—Մուքտէնէն կը հեռագրեն թէ ընդհարումները կը շարունակուին յառաջապահներու միջեւ, բայց սպասուած մեծ կռիւը չէ սկսած դեռ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Իրաւաբանական ատեանին անդամները շնորհաւորեցին Լամսդորֆ կոմսը եւ Լորտ Լանսդաունը, անգլիառուս միջադէպին խաղաղական կարգադրութեան համար։

ԲԱՐԻԶ.— Ռուսական եօթը թորփիլանաւեր Թանժէրէն մեկնեցան երէկ։ Երեք նաւեր ալ իրենց կրած վնասները կը նորոգեն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Կղերի կազմակերպութեան մասին ծրագիրներ.— Վատիկանի առարկութիւնները։

Հռոմ. 31 հոկտ.— Եկեղեցական լաւատեղեակ միջավայրերու մէջ կ'ըսուի թէ ֆրանսացի քանի մը եպիսկոպոսներ կատարեալ եւ մանրամասն ծրագիրներ մատուցեր են Վատիկանի, կղերին կազմակերպութեան վրայ, այն պարագային երբ Եկեղեցիի ու Պետութեան բաժանումը վերջնական հանգամանք մը առնէ։ Այդ ծրագիրներուն մեծ մասը կը յանձնարարեն կաթոլիկ հաւատացեալներէ հանգանակուած դրամով վարձատրել եկեղեցականները, մէջվական դրութեան համաձայն։ Թեմական սնտուկներուն մէջ պիտի հաւաքուին հանգանակուած դրամները, ուրկէ նպաստ մը պիտի յատկացուի իւրաքանչիւր եկեղեցականի, իր աստիճանին ու ընտանեկան վիճակին համապատասխան։ Վատիկանի մէջ կը հաւանին այս ծրագիրները, սկզբունքի համար զանոնք։ Միեւնոյն ատեն հոգած տեղեկութեանց նայելով, ընդհանուր ծրագրին նկատմամբ Վատիկան սա առարկութիւնը պիտի ընէ թէ առաջարկուած դրութիւնը կրնայ կիրարկուիլ կարգ մը թեմերու մէջ միայն. նաեւ սա կարծիքը պիտի յայտնէ թէ նախընտրելի է ազգային սնտուկ մը հաստատել։ Անկէ զատ, ուրիշ առարկութիւն մըն ալ կրնայ ընել, այն է պետութեան եւ օրէնքին յարուցանելիք դժուարութիւնները։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Տէրութեանց ղրկուած ծանուցագիրը.— Նոր դեսպանախորհուրդը ի՛նչ խնդիրներով պիտի զբաղի։

Ուաշինկթըն 31 հոկտ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ շրջաբերական ծանուցագիր մը ղրկած է տէրութեանց, նախագահ Ռուզվէլթի կողմէ խաղաղութեան Բ. դեսպանախորհուրդի մը գումարման մասին առած նախաձեռնութիւնը հաղորդելով։ Այդ ծանուցագրին մէջ ըսուած է թէ այդ դեսպանախորհուրդին նպատակն է ոչ միայն նորէն քննել առաջին Դեսպանախորհուրդին մէջ յետաձգուած խնդիրները, այլ եւ իրաւաբանական դաշնագիրներու ծրագիրներ եւ միջազգային Համաժողովի մը հաստատութիւնը, որ պարբերաբար պիտի գումարուի։

ԹԵՐԹԻ ՄԸ ԵՐԿՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

«Վոսիշէ Զայթունկ»ի երկհարիւրամեակը.—Հիմնադիրը։

Պէռլին 31 հոկտ.— Պէռլինի ազատական մեծ լրագիրը, Վոսիշէ Զայթունկ անցեալ շաբաթ օր, մասնաւոր թիւով մը տօնեց իր հիմնարկութեան 200րդ տարեդարձը։ 1704 հոկտ. 29ին էր որ Յոհան Միքէլ Ռուտիկէր գրավաճառը Հայտէլպէրկէն Պէռլին եկաւ, եւ հոն արքայական արտօնութիւն մը առաւ, թերթ մը հրատարակելու համար։ Վոսիշէ Զայթունկ անունը դրաւ Ռուտիկէրի յաջորդող հրատարակիչը։ Գերման նշանաւոր գրագէտ Լէսինկ աշխատակից եղած է Վոսիշէ Զայթունկի, եւ թերթին համակրական անձերուն մէջ կայ Լէսինկի սերունդէն մէկը։

ՔԱՐՄԷՆ ՍԻԼՎԱՅԻ ՄԷԿ ՆՈՐ ԳԻՐՔԸ

Ճամբորդութեան նկարագրութիւն.—Գիրքին վերջին տողերը։

Ռումանիոյ թագուհին Քարմէն Սիլվա, քանի մը թերթերու էջերու մէջ, անցեալ գարնան արքայական ընտանիքին ըրած ճամբորդութիւնը նկարագրած է, Դանուբի վրայ Երկաթ-Դուռներէն մինչեւ Սուլինա։ Գիրքը դեռ նոր լոյս տեսած, արժանի է հեղինակին գրական համբաւին։ Գեղեցիկ պատկեր մը կը զարդարէ գրքին ճակատը եւ երեւելի պատկերներ կան հատորին մէջ, բնագրէն դուրս, ուր տեսարանը կը մեղմէ դիմանկարներու եւ գիւղանկարներու բնականութեան հետ։ «Շնորհակալ եմ Դանուբ, սիրական ընկեր, եւ այդ հրաշալի օրերուն համար։ Շնորհակալութիւն Աստուծոյ արդարութեան այդ օրերը, եւ հաւատարիմ սիրտերուն, որոնք գեղեցկացուցին զանոնք իրենց կարեկցութեան չափով»։ Այս խանդավառ գիտութեան ու վեհանձն եւ զգայուն պաշտպանութեան է որ Թագուհին կը վերջացնէ իր գեղեցիկ գիրքը։

ԵՐԿՈՒ ԶԱՆԳԱԿՆԵՐԸ

Պատմական զանգակներ Ռուսիոյ եւ Ճափոնի մէջ. Ճաքած զանգակը։

Այս պահուս Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ իրարու դէմ անհուն ճակատամարտներ մղող երկու ժողովուրդները մէյմէկ հսկայ զանգակ ունին իրենց մայրաքաղաքներուն մէջ։ Ճափոնի զանգակը կը հանգչի Թոքիոյի մէկ փոքր հրապարակին վրայ։ Աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ անիկա առանց կախուած էր աշտարակի մը վրայ, ուրկէ ձայնը մինչեւ քառասուն քիլումբեր հնաւու կը հանէր։ Երբ անիկա հնչէր, ժողովուրդը կը սկսէր աղօթել։ Այդ զանգակը հանդիսաւոր օրեր միայն լսելի կ'ընէր իր ծանր հնչիւնը։ Ռուսական զանգակը ո՛չ կոտրուեցաւ եւ ոչ ալ հնչեց։ Ասոր ալ պատճառը կայ։ Երբ ձուլարանէն դուրս հանուեցաւ, սեպանի պարզ զանգակի մը պէս ճաթեցաւ։ Ուստի որոշուեցաւ ոչնչէս ձգել զայն։ Մասկուա փոխադրուեցաւ այդ վիճակին մէջ, ուր մինչեւ հիմա իր աչքառու գլուխը կը ցցէ հրապարակի մը վրայ, եկեղեցիի մը սաւերաս կամարներուն տակ։ 189 թոնօ կը կշռէ եւ աշխարհիս ամենէն մեծ զանգակն է, բայց ճաթած է... Մնաց որ, երկու զանգակներն ալ կրնան լաւ մնալ, երկու երկիրներու հանած աղմուկը չէ՛ բաւեր մեծէ։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Ուլայի երկրորդ աստիճան արուեցաւ ելմտական Նախարարութեան Պէյթ-իւլ-Մալի վարչութեան հաշուակալութեան դիւանին առաջին միւմեյիզ Ալի Արսլան էֆ.։

— Խարբերդի նահանգին Պէհէսնի գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Մելքիէի Նուհին շրջանաւարտ եւ Տենիզլիի կառավարիչին հաւաւորդ պաշտօնեայ Հասան Քէմալէտտին էֆ.։

— Առաջին ֆէրիգութեան աստիճան արուեցաւ Պէրլինի օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշայի։ Միրիմիրանութեան աստիճան՝ կայս. թիկնապահներէն հեծելազօրքերու գնդապետ Ֆուատ պէյի։

— Չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան արուեցաւ Նէճէֆի մութասարըֆին պաշտօնեայ Մէհմէտ Նուրի էֆ. եւ Նաբլիսի առեւտրական ատեանին վիճակագրութեանց դիւանին անդամ փաստաբան Գ. Բարլօ Պէթուքիի։

— Իմթիազի ոսկի նշանը՝ Անատոլի երկաթուղիին օսմ. Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին Նախագահ Գ. Զանտէրի եւ նոյն Ընկերութեան Տնօրէն Գ. Հիւկէնէրի։ Լիագաթի ոսկի նշանը՝ Գոնիայի մէջ նոյն երկաթուղիին շինութեանց Տնօրէն Գ. Մաքէնզէնի եւ Ֆրանքֆուրթի մէջ շինութեանց Ընկերութեան Տնօրէն Գ. Ռապլէի։

ՌԱՄԱԶԱՆ.— Պաշտօնական Ձեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ դատաւորին մէկ վճռագիրը, Շէյխ-իւլ-Իսլամին մէկ գրոյն հետ, մատուցուած է Վեհ. Սուլթանին։ Այդ վճռագրոյն համաձայն, արաբական ներկայ Շապան ամիսը երկուշաբթի սկսած ըլլալով, 29րդ երկուշաբթի գիշերը լուսնոյ մահիկը տեսնել եթէ կարելի չըլլայ, երեքշաբթի օրը ամբողջացած նկատուելով չորեքշաբթի պէտք սկսի Ռամազան ամիսը։ Կայս. Իրատէ մը ըստ այնմ հրամայեց որ Ռամազանի գիշերները բոլոր մզկիթներու մինարէները կանթեղներով զարդարուին։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Բերկրութեամբ կը ծանուցանենք թէ, ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնականներէն, Վեհ. Սուլթանը գնահատելով Անատոլի երկաթուղիին օսմ. Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին Նախագահ Գ. Զանտէրի եւ նոյն Ընկերութեան Տնօրէն Գ. Հիւկէնէրի բարւոք ծառայութիւնները, մանաւանդ Պաղտատի երկաթուղիին առաջին մասին՝ Գոնիա-Էրէյլիի գիծին շինութեանը առթիւ, բարեհաճած է Իմթիազի ոսկի նշանը շնորհել։ Կը փութանք շնորհաւորել Գ.Գ. Զանտէրը եւ Հիւկէնէրը կայս. այդ բարձր շնորհին արժանացած ըլլալնուն համար։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին համար կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 79,962,229 ղրշ.ի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.— Ցոյն Մելքիտ Կաթոլիկներու Պատրիարք Տ. Կիրիլլոս որ վերջերս Հռոմ ժամանեց, Պիոս Ժ. Պապին յանձներ է Վեհ. Սուլթանին ալ կայս. գիրը որով կը շնորհաւորէ Պապին գահակալութիւնը։ Տ. Կիրիլլոս նաեւ Մէրրի տել Վալ եւ Կոթի կարդինալներուն յանձներ է շնորհուած Օսմանիէ պատուանշանները։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Իqdam հետեւեալը կ'արտատպէ Նոյե Ֆրայե Բրեսէն.— «Ուրախութեամբ իմացանք թէ Ռումէլիի նահանգաց մէջ անդորրութիւն կը տիրէ եւ ամէն ոք իր անձնական գործերովը կը զբաղի։ Ուրեմն կրնանք նկատել թէ կայս. կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած բարւոք միջոցները ակած են տալ իրենց արդիւնքները։ Ժողովուրդը, կատարեալ անդորրութեան մէջ, հակամէտ է յառաջդիմութեան եւ ամէն օր ամէն կերպով ապահովութեան եւ բարեկեցութեան կ'ըմանանայ»։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ բարձրագոյն յանձնաժողովը որոշեց պաշտօնանկ ընել Ուրֆայի եւ Մարաշի հաշուակալները եւ Այնթապի, Կիլիսի, Անտիոքի, Ճիսրը Շուղուրի եւ Պիլանի ելմտական պաշտօնեաները՝ իրենց պաշտօնին կիրառմանը մէջ ծանր զարտուղութեանց համար։ Ասոնց պէտք յաջորդներ շուտով կարգուին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիոյ դեսպանատան գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

— Պուլկարական գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ պետական Խորհուրդին նախագահին հետ։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ.— Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին մէջ, երէկ, խորհրդակցութիւններ կատարուեցան՝ միսի գիներուն բարձրացումը արգիլելու եւ այդ մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։ Խորհրդակցութեանց ներկայ գտնուեցաւ քաղաքապետութեան Խորհուրդին Նախագահ Խալիլ պէյ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպան Գ. Գոնսթանս որ արձակուրդով Փարիզ կը գտնուէր, երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ Արեւելեան ճեպընթացով։ Կայս. Պալատան կողմէ Խարիճիէ արարողապետ Ղալիպ պէյ եւ Բ. Դրան կողմէ Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները, ինչպէս նաեւ Օսմ. Պանքայի ընդհ. Տնօրէն Գ. Տըֆէ, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին Նախագահ Գ. Պէրժէ, Անատոլի երկաթուղիին ընդհանուր Տնօրէնի օգնական Գ. Հիւկէնէ, Ռէժիի ընդհանուր Տնօրէն Գ. Ռամպէր, Քրէտի Լիոնէի Տնօրէն Գ. Պլանշէ եւ դեսպանատան պաշտօնեաները Սիրքէճիի կայարանը երթալով բարի գալուստ մաղթեցին։ Գ. Գոնսթան ուղղակի Բերայի դեսպանատունը գնաց։

—Տիկին Գոնսթան որ հիւանդ էր, առողջացած է եւ մօտ օրէն Կ. Պոլիս պիտի գայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանատունը, երէկ, Թարապիայի ամառանոցէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ.— Իզմիրէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ վերջերս ժանտախտէ վարակուած երկու անձերէն մէկին վիճակը գոհացուցիչ է, իսկ միւսը առողջանալու վրայ է։

— Իզմիրի վեց-եօթը հարիւրի չափ տեղերը դեղեր դրուած են մուկերը սպաննելու համար եւ մինչեւ հիմա մուկի բազմաթիւ դիակներ գտնուած են։

ՔՈՒԼԷՐԱ.— Զեռնաս պաշտօնաթերթը նկատելով որ Դուրէժի մէջ քոլերան վերջերս խիստ սաստկացած է եւ օրական հարիւրէն մինչեւ հինգ հարիւր մահեր կը պատահին եւ նկատելով որ Պաղտատէն մինչեւ չորս օր հեռու տեղեր այդ ախտը կը ճարակի, որոշեց որ օսմ. սահմանագլուխին վրայ խիստ միջոցներ ձեռք առնուին, բժիշկներ ղրկուին եւ քաղաքային եւ զինուորական պաշտօնեաներ մեծ հսկողութիւն կատարեն, գիտնալով որ ամէնէն փոքր անհոգութիւնը պատիժ առաջ պիտի բերէ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Ելմտական բարձրագոյն յանձնաժողովը որոշեց որ Կ. Պոլսոյ Ա. եւ Բ. զօրաբաժիններու եւ Թոփխանէի եւ ծովային զինուորներուն եւ ենթասպաներուն ամսաթոշակները չորսթական վերածելով, ըստ այնմ չորսթական վճարում ըլլայ. ասոր յատկացուած գումարները նախ 1էն մինչեւ փետրուարի վերջը ամէն չորսը կառավարական պաշտօնարաններէն եւ նահանգներէն Մոլիէն ղրկուին, ուրիշ ծախսերէ նախապէս համարուելով։ Առաքումներու մասին ալ տեղեկութիւն պիտի հաղորդուի նոյն յանձնաժողովին։ Քաղաքային եւ ելմտական պաշտօնեաները այդ մասին եթէ անկանոնութիւն մը գործեն, մասնաւոր հրահանգին տրամադրութեանց համաձայն հարկ եղածը պիտի կատարուի անոնց նկատմամբ։ Կայս. Իրատէ մը վաւերացուց այդ որոշումները, հրամայելով որ այդ գումարները ուրիշ նպատակի յատկացնողները խիստ պատասխանատուութեան ենթարկուին եւ վճարմանց վրայ հսկելու մասին պաշտօն յանձնուի զինուորական յանձնաժողովին անդամներէն մէկին։ Վճարմանց հաշիւները ամէն ամիս պիտի վաւերացուին ելմտական բարձրագոյն յանձնաժողովին կողմէ։

ՊԷՐՈՒԹԻ ֆրանսական բժշկական վարժարանին քննութեանց ներկայ գտնուելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը զոր կը կազմեն կայս. բժշկական վարժարանին ուսուցիչներէն Մազհար փաշա եւ Ֆեհմի եւ Ասաֆ Տէվֆիք պէյերը, այսօր Պէյրութ պիտի ուղեւորին։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Առեւտրական երկրորդ դատարանը, կ'ըսէ Իqdam, երէկ սնանկ հռչակեց Պոլսոյ Քէրէսթէճիլէր կողմը առաջին վաճառական Այանօղլը Եանին եւ Մեծ Շուկայի Չէլմէ փողոցը կօշիկի վաճառական Ալի Րիզան։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ որ արձակուրդով Կ. Պոլիս կը գտնուէր, երեքշաբթի օրը իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՍԱՄՈՍԻ 1904-1905 տարեշրջանի ելմտացոյցը պաշտօնապէս հրատարակուեցաւ։ Այդ ելմտացոյցը 3,780 ղրշ.ի բաց մը ունի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Վիքար շոգենաւը որ Լոնտոնէն կուգայ եւ Մարսիլիա եւ Նաբոլի ալ հանդիպած է, երէկ Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց՝ 117 զբօսաշրջիկներով։ Այդ շոգենաւը ունի չորս կայմ, երկու ծխնելոյզ եւ 2992 թոնօ տարողութիւն։

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐԻ անկլիական եսկուատրը եւ կինը, առջի օրը, Իզմիր ուղեւորուեցաւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանատան պահականաւը՝ Սէզիա Իտալիա պիտի երթայ եւ անոր պիտի յաջորդէ Archimède։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ հեռ. 18/31 թուականով կը գրեն.—«Շաբաթ օրէն ի վեր եւրոպական թղթատար ստացուած չէ։ Պատճառը այն է թէ հեղեղները աւրած էին երկաթուղին Սկիւպի եւ Զէլէնիքէի կայարաններուն միջեւ։ Սկիւպի կառախումբը չկրցաւ չորեքշաբթի օրը մեկնիլ եւ Սելանիկի կառախումբն ալ չկրցաւ Քեօփրիւլիէն անդին երթալ։ Ջուրերը քաշուած ըլլալով, կարելի եղաւ ճամբաները նորոգել։ Եւրոպական կառախումբը այս առաւօտ սովորական ժամուն մեկնեցաւ, իսկ գալիքը կէսօրէն երկու ժամ ետքը պիտի ժամանէ։»

ՄԵԾ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Աւստրիական Լոյտի Պառոն Քալ շոգենաւին մէջ մեծ գողութիւն մը գործուեր է՝ Պրինտիզիէն Բաթում երթալու պահուն։ Այդ շոգենաւը անցեալ շաբաթ Պիրէէն ժամանելուն առաջին կարգի ուղեւորներէն Տիկին Թէրէնցիօ, Պիրէէի հելլենական փոխանորդ նախկին հիւպատոսին կինը, իսկոյն ցամաք ելլելով իմաց տուեր է ոստիկանութեան թէ իր պայուսակը գողցուած է որ 3000 ֆր. եւ 20 000 ֆր.ի գոհարեղէն կը պարունակէր։ Տիկինը որ Թիֆլիզէն Կ. Պոլիս կուգար, շոգենաւը Բաթումի մօտ հասնելու միջոցին զգացեր է կատարուած գողութիւնը։ Շոգենաւը Բաթում ժամանելուն, տիկինը նաւապետին դիմեր է, կատարուած քննութեամբ կարգ մը իրեղէններ պարունակող պայուսակ մը գտնուեր։

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹՈՒՈՎ
ԱՂԱՏԵՑԷ
ԳՐԻԳՈՐ ՄԱԼԽԱՍ
ՄԻՀՐԱՆ ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ
ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Գատըգիւղի Թաղական Խորհրդոյ անդամներէն Ցեռա էֆ., Շամտանճեան, Տօքթ. Յակոբ պէյ Սարաֆեան եւ Ռուբէն էֆ. Քէմաճեան, առաջնորդութեամբ Թաղին քարոզիչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանի երէկ Երուսաղէմատուն երթալով հրաւիրեցին Ս. Կաթողիկոսը Գատըգիւղի եկեղեցին, որպէս զի յառաջիկայ կիրակի օր եկեղեցական արարողութիւններուն ներկայ գտնուելով քարոզէ։

Ս. Կաթողիկոսը այս հրաւէրը ընդունած ըլլալով, կիրակի առաւօտ Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ ղրկուած յատուկ կառքով պիտի հասնի կամուրջ, ուրկէ երկքի շոգենաւով պիտի մեկնի Գատըգիւղ։ Նաւամատոյցին վրայ Ն. Ս. Օծութիւնը պիտի ընդունուի Թաղ. Խորհրդոյ անդամներու կողմէ եւ կառքերով եւ հանդիսաւոր թափօրով պիտի առաջնորդուի եկեղեցի։ Տաճարին դուռնէն եկեղեցիին քարոզիչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան, Ներսէս վրդ. Դանիէլեան ընկերակցութեամբ քահանայից դասուն եւ դպիրներու, ամէնքն ալ զգեստաւորեալ, պիտի ընդունին Ն. Ս. Օծութիւնը եւ «Հրաշափառ»ով պիտի առաջնորդեն եկեղեցի։ Ժամերգին պիտի սկսի Ս. Պատարագը եւ [illegible] Ս. Կաթողիկոսը պիտի քարոզէ։ Ն. Ս. Օծութիւն եկեղեցական արարողութիւններէն վերջ պիտի առաջնորդուի Ունճեան Վսեմ. Աբրէկ եւ Մաթէոս էֆ.ներու բնակարանը ուր սեղան մը պիտի սարքուի ի պատիւ Ն. Ս. Օծութեան։ Իրիկուան ժամ 10ուկէսին Ս. Կաթողիկոսը պիտի մեկնի Գատըգիւղէն՝ Երուսաղէմատուն։

⁂ Պատրիարքարանի երկու դիւանապետները՝ Թէլեան եւ Խոշտաւրեան էֆէնտիները երէկ Ս. Կաթողիկոսին հետ տեսակցութիւն մը ունեցան։

⁂ Ս. Կաթողիկոսին հրաւէրանաց վրայ, երէկ Ն. Ս. Օծութեան ներկայացան Կիլիկիոյ միաբաններէն Տ. Մկրտիչ եպիսկ. Վէհապետեան, Տ. Ներսէս Վ. Դանիէլեան եւ Տ. Գրիգորիս Վ. Աբրահամեան։ Ս. Կաթողիկոսը հրաւիրեց զիրենք պատրաստ գտնուելու, որպէս զի ի մօտոյ իր հետ մեկնին Սիս։ Ցիշեալ երեք եկեղեցականները պատրաստակամութիւն յայտնած են հետեւելու իրենց հոգեւոր Պետին։

⁂ Տիվրիկի Թաղ. Ժողովի ատենապետ վաճառական Սենեքերիմ էֆ. Բիւրքճեան երէկ Ս. Կաթողիկոսին ներկայանալով ի դիմաց Տիվրիկի հայ ժողովրդեան շնորհաւորական ուղերձ մը յանձնեց Ն. Ամենապատուութեան՝ որ արժանացած էր Կայսերական ծեծարանաց։ Այս ուղերձով կը խնդրուէր նաեւ որ իրենց թեմին Վիճակին Առաջնորդ մը ղրկուի ի հոգեւոր մխիթարութիւն տեղւոյն ժողովրդեան եւ ի բարւոք կարգադրութիւն թեմական գործոց։

⁂ Կիլիկիոյ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին Գատըգիւղի եկեղեցին այցելելուն առթիւ, Գատըգիւղի Թաղ. Խորհուրդը կը փափաքէր Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցիէն բերել տալ Կաթողիկոսական ամպհովանին եւլն. եւ այս մասին դիմում ըրած էր Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդին, որ տեղւոյն լուսարարապետ Տ. Վահրամ քահանային հետ համախորհուրդ մերժած է տալ, առարկելով որ թերեւս կը կորսի կամ կը վնասուի։ Ասոր վրայ Գատըգիւղէն կաթողիկէն բերելու գացողները կը դիմեն Ս. Կարապետ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդին, որ անմիջապէս առանց ոեւէ առարկութեան կը յանձնէ Կաթողիկոսական ամպհովանին եւլն.։ Գատըգիւղի Թաղ. Խորհուրդը հարկ եղած յաւելուածները եւ զարդարանքները ըրած է այդ Կաթողիկէին վրայ, որ զետեղուած է դասին աջակողմը։

Պիլէճիկի Առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմիւշկէճեան Վիճակին եկեղեցական եւ կրթական գործոց կարգադրութեանը համար ժամանակաւոր Վարչութիւն մը կազմած է եօթը անդամէ բաղկացեալ եւ Պատրիարքարանի հաղորդելով վաւերացումը խնդրած է։ Միւս կողմէ խնդրած է Պատրիարքարանէն որ քանի մը օրուան համար արտօնուի Պոլիս գալու, Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին այցելելու համար։

—Տ. Մկրտիչ Քհ. Ջլղաթեան, երկուշաբթի օր Պատրիարքական հրամանաւ կը մեկնի Աղեքսանդրիա, իբր հոգեւոր հովիւ տեղւոյն եկեղեցիին։

— Տնտեսական Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ օրակարգին վրայ գտնուած կալուածական եւ հաշուական խնդիրներով։

Վանոյ առաջնորդական ընտրութիւնը կատարելու եւ ժողովները վերակազմելու համար Ազգ. Վարչութիւնը պաշտօն յանձնեց Ամասիոյ եւ Մարզուանի առաջնորդ Տ. Արիստակէս եպս. Վանքեան՝ Վան երթալ իբր Պատրիարքական փոխանորդ, պահելով հանդերձ իր արդի պաշտօնը։ Վանքեան Սրբազան ընդունեց. պայմանաւ որ գարնան սկիզբը մեկնի եւ ձմեռը անցընէ Պոլիս, իր ծերունի մօր քով։

— Երուսաղէմէն կը հաղորդեն թէ այս տարի 53 հայ ուխտաւորներ հասած են Երուսաղէմ։

—Թէոդոսիայի Տ. Աւէտ քահանայ Մանդակունին վախճաներ է։ Հանգուցեալը Այնթապցի ըլլալով, 1850ին Ռուսաստան գացած եւ 25 տարի ուսուցչական պաշտօն վարելէ ետքը Մակար Կաթողիկոսի հրամանաւ քահանայ ձեռնադրուած էր։ Հանգուցեալը 12,000 րուբլի թողուցեր է, մէկ մասը Այնթապի եւ մէկ մասն ալ Թէոդոսիայի հասարակութեանց համար։ Այս գումարին տոկոսը միայն պիտի առնէ երիցուհին մինչեւ իր մահը, դրամագլուխը պիտի չշահագործուի մինչեւ որ 35,000 րուբլիի հասնի. ասոր 25,000 րուբլին Պոլսոյ Ազգ. Պատրիարքարանի միջոցաւ պիտի տրամադրուի Այնթապի հայ հասարակութեան, որու մէջ են երկու աղքատ աղջիկներ այդ գումարին տոկոսով տեղւոյն բարձրագոյն ուսումնարաններու շրջանը աւարտելէն վերջ արտասահման պիտի ղրկուին՝ բարձրագոյն կրթութիւն ստանալու համար։ Մնացած 10,000 րուբլին ալ պիտի շահագործուի մինչեւ որ 15,000 րուբլիի գոյանայ. այս գումարը պիտի յանձնուի Թէոդոսիայի հայ հասարակութեան, որ իր մէջէն պիտի ընտրէ աղքատ աշակերտ մը, որ Թեմական դպրոցի մը կամ ճեմարանի մը մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ ետքը պիտի ստանայ բարձրագոյն կրթութիւն։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Մուշի Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդ Ճնճոյեան Տ. Ներսէս եպիսկ. Սոյն Ազգ. Պատրիարքարանէն 500 ոսկիի պահանջք մը ունենալով, զայն գանձելու եւ իր թեմին կարօտ վարժարանաց եւ առաջնորդարանի պիտոյից գործածելու համար Պոլիս կը գտնուի բաւական ժամանակէ ի վեր։ Այժմ, նկատելով որ տակաւին չի վճարուիր իր պահանջքը եւ իրեն ալ իր Վիճակը գտնուիլը անհրաժեշտ է Թեմական գործոց կարգադրութեան համար, պահանջեր է որ գոնէ 200 ոսկի վճարուի. բայց ան ալ չվճարուելով ստիպուած է դեռ երկար ատեն Պոլիս մնալ։

Ցիշեալ եպիսկ.ը Պատրիարքարանի մատակարարութեան եւ այլ գործոց մասին դիտողութեան նամակ մը ուղղած է Կ.-Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Սապպաղեանի, որ այդ նամակը յանձնած է իր փոխանորդին՝ Տ. Աւետիս արքեպ.ի։

⁂ Կ.-Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Աւետիս արքեպ. եւ Մոլայեան վրդ. երէկ ռուսական դեսպանատունը երթալով, Ռուսիոյ Կայսեր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Գ. Զինովիէվի։

⁂ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Սապպաղեան, փոխանորդը եւ անձնական քարտուղարը առջի օր ֆրանսական դեսպանատունը երթալով այցելեցին խորհրդական Գ. Գարսթի։

⁂ Կեսարիոյ Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդ Տ. Մատթէոս եպիսկ. Սիմեան որ տարիէ մը ի վեր Պոլիս կը գտնուէր, իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԳԱԼՖԱԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Խնամակալութիւնս շնորհակալութիւն կը ծանուցանէ թէ Տիկին Տիրուհի Խ. Քալթաքճեանի մահուան առթիւ Տէր. եւ Տիկին Ա. Սիմոնեան մէկ. օսմ. ոսկի, Տիկին Ելպիս Նշաստաճեան եւ զաւակունք երեք ոսկի օսմ. նուիրած են հաստատութեան։

(Խնամակալութիւն)

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԾՈՎԻ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Նոյմ.—Ֆրանսական դեսպան Գ. Գամպօն, երէկ կէսօրէն առաջ, Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանը գնաց։ Ցետոյ, կէսօրէն Անգլիոյ Նախարարաց Խորհուրդը գումարուեցաւ Գ. Պալֆուրի նախագահութեամբ որ երէկ հարկադրուած էր սենեակէն դուրս չելլել անհանգստութեան մը հետեւանքով։

—Մորնինկ Բոսթ կ'ըսէ թէ միջոցներ ձեռք առնուած են՝ հսկելու Պալթիկի ռուսական նաւատորմին վրայ՝ Ծայրագոյն Արեւելք ուղեւորած պահուն։

—Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ, ռուս բարձրաստիճան պաշտօնատարի մը յայտարարութեանց նայելով, անհիմն է այն զրոյցը թէ Հիւսիսային ծովին գործին մէջ նոր տագնապ մը յառաջ եկած ըլլայ։ Միջազգային քննիչ յանձնաժողովին կազմութեան վերաբերեալ ծրագիրը, որուն հաւանած է Անգլիա, նոյեմ. 3ին, կէսօրէն ետքը, Բեդերսպուրկ ղրկուեր է քննուելու եւ հաւանութիւն յայտնելու համար։ Անգլիոյ կէտերուն վրայ երբ համաձայնութիւն գոյանայ, միջազգային յանձնաժողովը գործի պիտի ձեռնարկէ։ Վիգօ թողուած ռուսական չորս սպաները արդէն ճամբան կը գտնուին՝ Բեդերսպուրկ երթալու համար։

—Տէյլի Թելէկրաֆ մեծ կարեւորութիւն մը կու տայ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան այն ղեկոյցին թէ Պալթիկի ռուսական նաւատորմը, Վիկօյէն մեկնելէն առաջ, հրաման ստացեր է չխոչընդոտել չէզոք դրօշ կրող նաւերը։

ՓԱՐԻԶ.—Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն Մաթէնի թէ Քազնաքով ծովակալը, որ Ռուսիոյ կողմէ անդամ կարգուած է միջազգային քննիչ յանձնաժողովին, Փարիզ ուղեւորեր է, ուր պիտի գումարուի այդ յանձնաժողովը։

—Թան կ'իմանայ թէ Պալթիկի ռուսական նաւատորմին ծովակալի նաւուն դեր-հրամանատարը Հիւսիսային ծովին միջադէպին համար սա յայտարարութիւնը պիտի ընէ քննիչ յանձնաժողովին առջեւ։

«Ուղեւորութեան պահուն Ռոժէսթվէնսքի ծովակալ իմացաւ թէ երկու նաւեր որոնց երբեմն զանազան դրօշներու տակ կ'ուղեւորէին, Սքանտինավեան եզերքին մօտ կը գտնուէին։ Տագնապալից վայրկեանին Քամչաթքա փոխադրանաւը որոշակի տեսաւ երկու թորփիլանաւեր։ Ռոժէսթվէնսքի ծովակալը, տեսնելով որ այդ 2 թորփիլանաւերը կը փորձեն ռուսական նաւատորմին առաջանցնել, հրամայեց կրակ ընել անոնց դէմ։ Բոլորովին սխալ է այն լուրը թէ ձկնորսի շոգենաւերու դէմ ռումբ արձակուած ըլլայ։ Ընդհակառակը թշնամութիւնը դադրեցաւ երբ նշմարուեցան ձկնորսի շոգենաւերը։ Միանգամայն սխալ է այն լուրը թէ ռուսական նաւատորմը իր թորփիլանաւերը ճամբան կորսնցուցած ըլլայ, վասն զի այդ միջոցին ռուսական թորփիլանաւերը Մանշի ջրանցքը կը գտնուէին։»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԷՆ

ՄՈՒՔՏԷՆ.— Հեռագրական ռուս գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Բորթ-Արթուրը պաշարող ճապոնական բանակէն երկու զօրաբաժիններ նոյն տեղէն մեկներ են՝ Օեամա մարշալին բանակը երթալու համար։

—Ճապոնական երկու նոր զօրաբաժիններ Նակազաքիէն շոգենաւ դրուեցան պատերազմի դաշտը երթալու համար։

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԲԵՇԹԱ.—Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ Գ. Բոլէւթ առաջարկեց որ միջնորդութիւն մը առաջարկուի երկու պատերազմիկներուն, որպէս զի վերջ դրուի Ծայրագոյն Արեւելքի պատերազմը։ Նախարարապետ Գ. Թիսա յայտարարեց թէ չէզոք տէրութեան մը միջնորդութեան առաջարկութիւնը այն ատեն միայն կը յաջողի, երբ պատերազմիկները միջամտութեան մը փափաքող ըլլան։ Այլապէս, այդ կարգի միջնորդութիւն մը ձախող հետեւանքներ կ'ունենայ միջազգային յարաբերութեանց համար։ Երեսփ. Ժողովը համակարծիք գտնուեցաւ Նախարարապետին։

ԹՈՒՐԻՆՕ.— Իտալիոյ պատերազմական նախկին Նախարար Օթօլէնկի զօրավարը մեռաւ։

ՎԻԷՆՆԱ.— [illegible] Թագաւորը հոս ժամանեց։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լուսիտանիոյ Թագաւորը Սանտրինկհամ գնաց։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՈՐԹ - ԱՐԹՈՒՐ

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԹԻՒՆԷԼ ՄԸ
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ԸՆԿՂՄԱԾ
ՈՒ ԾԱՆՐԱՊԷՍ ՎՆԱՍՈՒԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Նոյեմ.— Թոքիոյէն կը հեռագրեն.— Նոճի զօրավարին կողմէ Միքատոյին ուղղուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Ճապոնական բանակը, կատաղի յարձակումներէ ետքը, յաջողեր է գրաւել Բորթ-Արթուրը պաշտպանող գլխաւոր դիրքերը։ Ճապոնները թունէլ մը բացեր են Բիժանի ծովածոցէն, Բորթ-Արթուրի արեւմտեան կողմը, մինչեւ Լիաօ-Շի-Զանի տակ՝ թերակղզիին հարաւային ծայրը։ Նոյեմ. 1ի երեքշաբթի օրուան առաւօտ ծայրայեղ սաստկութեամբ կատարուեր է ճապոնական մարտկոցներուն եւ Թոկօ ծովակալին մարտանաւերուն միահաղոյն ռմբակոծութիւնը։ Ռուսական հինգ մարտանաւեր ծանրապէս վնասուեր եւ երկուքն ալ ընկղմեր են՝ ճապոնական նոր թնդանօթներու ռումբերէն։ Այդ թնդանօթները շատ հեռուէն ռումբ կ'արձակեն։

ՄԱՆՋՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Քուրոփաթքին զօրավարը կը հեռագրէ Ցարին թէ նոյեմ. 1ի երեքշաբթի իրիկուընը ճապոնական բանակը յարձակում մը փորձեր է ռուսական բանակին աջ թեւին դէմ՝ Մուքտէնի հարաւային կողմը, սակայն Ռուսները բոլորովին ետ մղեր են այդ յարձակողական շարժումը։

ՊԱԼԹԻԿԻ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

ԹԱՆՃԷՐ.—Պալթիկի ռուսական նաւատորմին ամէնէն մեծ մասը աւարտեց իր պարէնաւորումը Թանճէրի մէջ։ Երէկ իրիկուն այդ նաւահանգիստէն ճամբայ ելաւ դէպ ի Ճիպրալթար, անկէ ուղղակի Բոռ-Սայիտ պիտի երթայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 21 Հոկտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	93	03
Ամէնէն բարձր գին	»	93	05
Ամէնէն վար գին	»	93	34
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	124	37
Ամէնէն բարձր գին	»	124	50
Ամէնէն վար գին	»	124	—
ԲԱՑՈՒՄ 22 Հոկտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	93	08
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124	37
Շիրքէթի Խայրիէ		93	31
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		16	02
Օսմ. Պանքա		—	—
Ցունական պանքա		438	—
Տէբբօզ		241	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	15
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	07
» ժուիսանս		9	—
» պարտաթուղթ		492	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		520	—
Թրոնեվէյ		90	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա		334	50
» » » Բ		939	—
Լավրիօ		58	—
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	20
» պարտաթուղթ	«	520	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	110	—
Փարիզ » »	Ֆր.	22	83 ¾
» » » չէք	»	—	—
Պէրլինի առաւկոս չէք	մարք	18	52
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	77

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 3 Նոյեմբեր			
Ֆրանս. Թանթ 3 %		95	15
Միացեալ պարտաթուղթ	փակ. Ղրշ.	85	97
	բաց. »	86	30
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	594	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	126	75
Օսմ. Ճաքառատուն	»	469	—
Օսմ. Ռէժի	»	366	—
Փրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	493	—
Քրէտի Լիոնէ զուպոնը կտրած	»	1151	—
Իտալական Թանթ	»	104	25
Սպանիական արտաքին	»	87	80
Աւստրիական	»	101	05
Փորթուգալ	»	98	25
Ռուսական 4 %, 1901	»	93	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	115
Դըպըսքեր	»	—	—
ՎԻԷՆՆԱ, 3 Նոյեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	30
Ռումէլիի երկաթուղի	»	121	75
Օսմ. Ռէժի	»	—	—

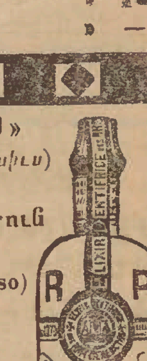

« ՏԱՆԹԻՖՐԻՍ »
(հեղուկ, փոշի եւ խիւս)
ՍՕՒԼԱՔԻ
ՊԵՆԵՏԻԿՏԵԱՆՆԵՐՈՒՆ
Ա. ՍԷՆԿԷՆ (Ponso)
Անդամ
քննիչ մարմնին
ՀՕՌ-ՔՕՆՔՕՒՌ
1900ի Բարիզի Արուեստահանդէսին։

ԱՄԵՐ ԲԻՔՈՆ
Société Producteur de France Péra
Ֆրանսական արտադրութեանց Ընկերութիւն
Բերա
ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ
ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԶԱՆԱԶԱՆ
ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՄԵՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամէնէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժէրիական հողի յատուկ տունկերով։ Իր կազդուրիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առաւուն անօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին շնորհիւ՝ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդէ զերծ կը մնայ։

Ծանօթ.— Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանիշը կեղծած ըլլալնուն՝ Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, որպէս զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջեն որ շիշերը իրենց վրայ Ֆապրիքանի դրոշմը կրեն։

Միակ Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ
Գ. Լ. ԲԱՐՄԱ։
Գ. Գ.

Բ. Պոնսմի		Ղալաթիա
Ա. Ռէչչիօ		»
Էքօնոմիք Գօօբէռաթիվ		Ղալ. եւ Բերա
Ռօզարիօ Սիւսօնէ		»
Բաբաղօրուլօ եւ Մէլէթիատէս		»
Ժ. Սթավրօբուլօ		»
Քօթթաքի եղբարք		»
Վէնսան Գասապեան	(դեղավճ.)	Կ. Պոլիս
Մէհմէտ Քեազիմ	»	»
Տ. Մեղիքի որդի եւ Ընկ.	»	»
Մ. Մեղիքի	»	»
Թ. Լինօ	»	»
Պ. Սէֆէրեան	»	»
Ժ. Վոնթիզիանօս եւ Ընկ.	»	»
Էմիլ Լանըրան		Բերա
Տէմէթրաքօբուլօ եղբ. ք եւ Ընկ.		»

Թ. Սուրէնեան Բերա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Պօն Մարշէ Բերա
եւն. եւն. եւն. 34 11—50

Առաջնակարգ Ընկերութիւն

Հոնկրուազ

Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Այս Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով եւ անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ *ի դէպ մահու եւ կենաց՝ [illegible] ժամանակամիջոցաւ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի [illegible], ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի եւ մանկանց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։*

ԿԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ *Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։*

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԽԻՍՏ ԳՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
Մեր գործակալք Տ. Գ. ՏԱՎԻՍՕ եւ Ընկ. Գավաֆեան խան, Թիւ 5, Ղալաթիա

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՈՐԴԻՔ Զ. ՊԱՌՆԱՍԵԱՆ
Պոլիս Պառնասեան խան

18 32—50

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ
Ժամանակացոյց կառախմբ. երթեւեկ.
1904 Յուլիս 25 (Ն. Տ.) չորեքշ. օրէն սկսեալ
ՔՈՆԻԱ ԷՐԷՅԼԻ—ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ 662

Կայարան		Ապր. և ճմր. Առաւ.
Գոնիա	մնկ.	12 30
Գայլին խան		1 1
Չումրա		1 45
Արըգ Լօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմ.	3 13
	մկն.	3 28
Սիթաւօվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 20
Էրէյլի	ժմ.	5 45
	մկն.	6 5
Պուլկուրլու ժմ.	երեկ.	6 20

ԴԱՐՁ 621

Կայարան		Ապր. և ճմր. Երեկ.
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմ.	6 50
	մկն.	8 50
Ալաճա		9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ		10 1
Սիթաւօվա		10 43
Գարաման	ժմ.	11 7
	մկն.	11 22
Մանտասուն		11 55
Արըգ Լօրէն		12 24
Չումրա		1 —
Գայլին խան		1 36
Գոնիա ժմ.	երեկ.	2 5

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերփուլի եւ Պոլսոյ միջեւ բանող

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոն
Վիքթորեան	10500	[illegible]	350
Արմէնեան	10500	[illegible]	850
[illegible]	10800	[illegible]	800
[illegible]	9600	[illegible]	850
[illegible]	9000	[illegible]	850
[illegible]	8000	[illegible]	350
[illegible]	8000	[illegible]	250
[illegible]	8000	[illegible]	250
[illegible]	8000	[illegible]	300
[illegible]	5700	Մինեօ	90
[illegible]	2700	[illegible]	80
[illegible]	2700	[illegible]	8
[illegible]	3500		

[illegible] 24 ժամ [illegible]։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԹԷՆԻՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
12 4-50 [illegible]

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1310 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Թօփաքեօյ, Եէնի խան եւ կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մահմուտիյէ Օսմ. Կայս. Պանքայի,
Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս Մ. Մ. Ի. Սաաօք եւ Ռոաիդի,
Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գաբու Թիւ 10
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս,
կայարանի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Քեամիլ էֆ.,
շուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա,
Մոտա ճամբէսի.

Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարչի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց,
Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Էղիէն Քրէմէզի,
Թէվէքքիլ խան.
Բերա, Մահմուտիյէ Օսմ. Կայս. Պանքայի,
Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսէ,
Պէօյիւքտէրէ ճամբէսի, Թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Ռէֆաել էֆ.
Բ. Սոմմարիպա, Բէնտիք.

17 *Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։* 45—50

CAISSE PATERNELLE
ՔԷՍ ԲԱԴԷՐՆԷԼ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1841 ԻՆ
ԳՈՐԾԷ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌԻՆ ՏԱԿ

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ՍՏՈՐԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՖՐ. 85,000,000
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ » 62,750,000

Ուրեմն ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին վրայ պահեստի համեմատութիւնն է 74%, որով ՔԷՍ ԲԱԴԷՐՆԷԼԻ ընծայած երաշխաւորութիւնը գեր ի վեր կը հանդիսանայ ուրիշ ընկերութեանց ցոյց տուած երաշխաւորութեանց։

Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամէնէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս

Մ. ՌԸՆԷ ԲՐԻՍ, *Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց Ընկերութեան եւ Քրէտի Լիօնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.*
Մ. ՄԱՐՔԻԶ ՏԸ ՖԼԷՐ, *Դրանսաթլանդիք ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.*
Մ. ԿՈՄՍ ՏԸ ՍԷՆ ԿԻԼՀԷՄ, *Նախկին գանձապահ.*
Մ. Օ. ՄԱԶԸՐԱ, *Ընդհ. Տնօրէն Քրէտի Լիօնէի.*

Թուրքիոյ Տնօրէն Փ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Սթամպուլ, Սուլթան-Համամ, Բասսամ Բաթըրճըօղլը

Ընկերութեան վրայ Տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիօնէի.
ԾԱՆՕԹ. — Շահաւոր դիրք պիտի տրուի այն քննիչին որ կարեւոր արդիւնք մը բերագործած ըլլայ անձնապէս։
28 45—48

ԹԷ՛ ՀԱՏՈՎ ԵՒ ԹԷ՛ ՇԱՏՈՎ
En gros et en détail
Ամէն տեսակ հովանոցներու ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Ղալաթիա. Խալիլ Փաշա փողոց թիւ 10
եւ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ՝ կամուրջին դէմ, թիւ 33
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ
ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

Նոր հասած են ֆրանսական եւ անգլիական մետաքսէ եւ պարզ կերպասներ, զանազան տեսակ լաթեր՝ արծաթապատ կամ բնական։

Ապսպրանք կ'ընդունուի թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ նոյն իսկ մէկ հատ։

Գաւառներէն ղրկուած դրամին ճիշդ արժէքով հովանոց մը կը ղրկուի հասցէին՝ պայմանաւ որ ֆոլի բօսթալի *ծախքն ալ միասին ղրկուի։ Գիներ՝ անմրցելի համեմատաբար։*

ՀԱԶԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԽԱՑՕՂԼԱՆ ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄ

Խայծղանի այս ջուրը ամէն կերպով գերազանց է Եւրոպայէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար այնքան չինծու գովեստներ կը կարդացուին։ Հագգը Էքրէմ խայծղանը օսմ. եւ օտար բժիշկներու գնահատմանը եւ առողջապահական Խորհուրդին արտօնութեանը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը բնաւ ստամոքսի խանգարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ'ընեն խայծղանի միւս ջուրերը։ Խիստ օգտակար է հազի, ցնցղատապի, կուրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ Թոքախտի առաջին շրջաններուն։ Կը գտնուի առաջնակարգ վաճառատուններու եւ դեղարաններու մէջ։ Գինն է հինգ ղրուշ։ 24 — 32-50

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՐՐՈՐԴ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԻՆԿԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 343 ԵՒ 343 ԿՐԿԻՆ
ՊՕՆ ՄԱՌՇԷԻՆ ԴԷՄ
ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑ Է
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ
12—20

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.Ը
Զուտ փոխադարձ. հիմնեալ 1845ին
Կը գործէ 82 կառավարութեանց հսկողութեան ներքեւ
1903 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքն է ֆր. 1,827,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 812,711 *ապահովագրեալ ունի որք կը կազմեն Ընկերութիւնը, որոց կը պատկանի բոլոր շահերն. 1903ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը ֆր.* 27,670,882։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ *տիեզերական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ եւ է Ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկաշկանդ եւ չափաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան պատճառներուն եւ պատճառին, անձնասպանութեան եւ մինչեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տիեզերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ երեք տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ առանց յետաձգեալ ապահովագրին հաշուի առնելու, այս փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին նշանակելու առանձնաշնորհում, յետամնաց ապահովագիները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով, մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւանց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիները։*

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ *4 առ 100 տոկոսաբեր պայման ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել*

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլիս Հաւիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիսեան
Ընդհանուր-Քննիչ գործակալաց
Ա. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ
17—50 *Ղալաթիա* 22

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոն
Ալպանօ	1069	Գամօ	1497	Գոզօ	[illegible]	Մալ[illegible]	724	Րոզարիօ	136
Ալէքթօ	3607	Գո[illegible]	1936	Կրոտօնօ	1895	Մարէնկօ	2273	Սա[illegible]	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Իրօ	775	Մարդէլլօ	[illegible]	[illegible]	1735
Արիոսթօ	2277	[illegible]	[illegible]	Հիտալկօ	1581	[illegible]	[illegible]	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տուրինօ	[illegible]	Հի[illegible]	872	Միլ[illegible]	1057	Սը[illegible]	1203
Պորտինօ	1264	Տուրօ	1383	Հորաթիօ	[illegible]	Մոնտեպելլօ	1735	Թասսօ	1323
Պրավօ	1076	Տրաբօ	1713	[illegible]	595	Մուր[illegible]	[illegible]	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	[illegible]	[illegible]	Իակօ	2354	[illegible]	1033	Թոր[illegible]	3327
[illegible]	448	Էպօ	2464	Իտաճօ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Թոլլօ[illegible]	1470
Քէյրօ	1371	Էլտորատօ	1530	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4036	[illegible]	481
Գալիպսօ	1337	[illegible]	84	Ջէսօ	1053	Օթէլլօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	984	[illegible]	1307	[illegible]	631	Վասօ	1914
Տա[illegible]	1094	Ֆինլանտ	1828	[illegible]	1700	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիրա[illegible]	3729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	[illegible]	229	Վ[illegible]ըրն.	2396
Ս[illegible]էրօ	831	Ֆրանչիսքօ	4582	[illegible]	2272	[illegible]	1663	[illegible]	135
Քլիօ	697	[illegible]	306	Լիվոռնօ	[illegible]	Րոլլօ	1613	[illegible]	120
Գոլորատօ	[illegible]	Կրկանօ	1343	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։
Միfuso *չոգենաւը, նաւապետ Թօ. Բ.*
Դիմել առ Գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա 10 47—50

COMP. RUSS
Navigation a Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Հոկտեմբեր

Գշ. 19,1 *Սեվաստաբոլ ժամը 10ին մ. ցորէկէն առաջ։ Տարտանէլ, Սէլանիկ, [illegible], Քիոս, Թարապլուս—Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորթ—Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժ. մը 4ին յետ միջօրէի։*
Եշ. 2/3 *Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։*
Շբ. 23/5 *Ճիտիլլի, Իզմիր, Բէրէ, Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին մ. ց. էէն առաջ։ Օտեսա ժամը 2ին յետ մ. ցորէկ։*
Կ. բ. 21/6 *Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 3ին միջօրէէն առաջ. Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի։* 45—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ
Նյմ. 5ին Պրայլա, Անվէրսէն։
» 10ին Իմերէթի, Սեւ ծովէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Նյմ. 11ին Իմերէթի, ուղ. Մարսիլիա

Ա.	կարգ	Բարիզի	համար	200 ֆր.
»	»	Մարսիլիոյ	»	160 »
Բ.	»	Բարիզի	»	150 »
»	»	Մարսիլիոյ	»	120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփհանէի քարափին վրայ։
15 18-50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԻ
Որէ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերփուլի եւ Արեւելից միջեւ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոն
Իվէրնիա	13900	[illegible]	559
Սաքսոնիա	13900	[illegible]	4841
Լուքանիա	12950	[illegible]	3229
Քամբանիա	12950	[illegible]	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2936
[illegible]	8128	[illegible]	2935
[illegible]	8120	[illegible]	3558
[illegible]	7392	[illegible]	2181
[illegible]	7269	[illegible]	1861

Ջերրիա չոգենաւը, նաւապետ Պէրլոռ, Լիվերփուլէն հոս հասաւ ընդհանուր ապրանքով։

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
39 50 Joly et Seagor
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթ. Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՐԻՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (183

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Դ.

ՄԻՒՍԸ

Մէկ քանի խօսքով Կասթօն պարզեց Սիւզանի Պուրկէօյի այցելութիւնը, զոր Ֆրանսուազին իմացած էր։

— Զարմանալի՛ բան, յարեց դուքսը, պահ մը խորհրդածելէ յետոյ։

— Այո՛, միշտ գաղտնիք, ըսաւ Կասթօն։

—Տիկին Պոտաւէն չէ՞ հարցուցած այդ այցելուին անունը։

— Ո՛չ։ Շատ յուզուած ըլլալուն, միտքը չէ ինկեր… Մնաց որ, խնդիրը Սիւզանի անձնաւորութեան վրայ դառնալուն, վախցեր է մանրակրկիտ հարցումներ ուղղելու այդ անծանօթ կնոջ։

— Մի՛ գուցէ… Թերեւս հաղորդիչ թել մը գտնէինք հոս, որով կարելի ըլլար առաջնորդուիլ…

— Մինչդեռ հիմա ոչինչ ունինք, ըսաւ Կասթօն յուսահատօրէն։

— Պարոն Թրասի, քիչ մը համբերեցէք ձեր վիշտը, յարեց դուքսը կարեկից շեշտով մը… պէտք է որ ձեր արիութիւնը գտնէք նորէն… հայր մը եւ մայր մը ունիք։

— Ա՛հ, անոնց պատճառաւ է որ Սիւզանը կորսնցուցած եմ այսօր։

— Ո՛չ, քանի որ հիմա գրկաբաց կ'ընդունին Սիւզանը…

Բացագանչութիւն մը ընդհատեց դուքսին խօսքը։

Պարտէզին վրայ նայող լայն պատուհանէն Կասթօն նշմարած էր մանկամարդ կին մը եւ աղջիկ մը, որ ծաղկաւէտ նրբուղիէ մը կը յառաջանային դանդաղօրէն։

Անոնցմէ մէկը միշտ գեղանի, աշնանային փթթումի մը անբաղդատելի քաղցրութեամբ օծուած, միւսը հրաշագեղ՝ երիտասարդութեան շքեղանքովը պճնուած։

Քլօթիլտի դիմագիծերը ամփոփուած էին, եւ հակառակ զուարթ ժպտին, երանելի մելամաղձութեան ցոլքը կը պահէին դեռ։

Կապրիէլ, իր ներդաշնակ դիմագիծերով եւ Թանաճեան արձաններուն կրակոտ նայուածքովը, սէր ներշնչելու համար ստեղծուած էակ մըն էր կարծես։

Սակայն բերնին մէկ թեթեւ ծալքը երեւան կը հանէր մտահոգ ըլլալը։

— Այս նորատի աղջիկը կը ճանչնամ, գոչեց Կասթօն. Օրիորդ Կապրիէլն է

Դուքսը ապշեցաւ։

— Սիւզանի մտերիմ բարեկամուհին է, շարունակեց Կասթօն հառաչելով ձայնով մը… Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հոս կը գտնուի… կ'ուզեմ հետը խօսիլ։

Սենեակէն դուրս խոյանալու կը պատրաստուէր, երբ դուքսը կասեցուց զայն։

— Պարոն Թրասի, մտիկ ըրէք. Մաքի այնպիսի տրամադրութեան մը մէջ չէք գտնուիր որ կարենաք պաղարիւնութեամբ խօսակցիլ անոր հետ… Դքսուհին դեռ նոր ապաքինած է ծանր հիւանդութենէ մը… Կը վախնամ որ բուռն յուզում մը պատճառէք անոր։

— Լա՛ւ, պարոն, ըսաւ Կասթօն սարսռուն… բայց անպայմանօրէն պիտի թոյլատրէք որ Կապրիէլի հետ տեսակցութիւն մը ունենամ առանձին… Նոյն ինքն է… Նմանութեան մը, կրկներեւոյթի մը առջեւ չեմ գտնուիր… Կը կրկնեմ թէ Սիւզանի բարեկամուհին է… Թիւիլըրիի պարտէզին մէջ զայն խօսակից ըրի սիրոյս։ Ո՛չ ոք անկէ լաւ գիտէ թէ ո՛րքան կը պաշտէի Սիւզանը։

— Վստահ եղէք վրաս, պատասխանեց Պ. տը Ռուվրէյ… բայց դարձեալ շնորհ մը պիտի խնդրեմ ձենէ…

— Ի՞նչ շնորհ։

— Այդ աղջկան մի՛ ըսէք թէ Սիւզան հոս կը գտնուէր իրմէ առաջ։

— Ինչո՞ւ համար։

— Որովհետեւ ցաւալի գաղտնիք մըն է որ պէտք չէ երեւան ելլէ… Ի՞նչ կ'ուզէք։ Այդ աղջկան հարցնել թէ կրնա՞յ ձեզի օգնել, Սիւզանը գտնելու համար… Անոր հետ ուրիշ նիւթերու վրայ խօսելու պէտք ունի՞ք միթէ։

— Պարոն, ձեր փափաքին համաձայն պիտի շարժիմ, պայմանաւ որ Սիւզանի վրայ խօսիմ անոր հետ։

Քառորդ մը յետոյ, դուքսը իրարու դիմաց կը հանէր Կապրիէլն ու Կասթօնը։

Սիւզանի նախկին ընկերուհին շատ գոհ եղաւ երիտասարդ փաստաբանը տեսնելուն համար, եւ բարեկամաբար երկարեց ձեռքը։

Կապրիէլ չէր կրնար յայտնել թէ դքսուհիին աղջիկն էր. Կասթօն կը յարգէր Պ. տը Ռուվրէյի առած խոստումը։

Բայց նորատի աղջիկը շնորհաւորելէ յետոյ կեանքին մէջ առած փոփոխութեան համար, սկսաւ հարցումներ ընել անոր։

— Գիտէ՞ք թէ ո՛ւր կը գտնուի Սիւզան։

— Աւա՜ղ, ո՛չ… կը յուսայի որ դուք իմաց պիտի տաք ինծի։

— Ես ալ այն յոյսը ունէի որ պիտի կրնայիք ապահովիչ տեղեկութիւն մը հաղորդել անոր մասին։

— Ա՛հ, անտարակոյս պարոն Թրասի, կը փափաքիմ ձեր մտատանջութիւնները փարատել… բայց իմ հէգ բարեկամուհիս Թէրրած փողոցէն հեռանալէն ի վեր, անոր վրայ խօսուիլը չեմ լսած… կ'երեւակայեմ թէ ահարկու [illegible] մը պատահած է իրեն… Որքա՛ն երջանիկ պիտի զգայի ինքզինքս, եթէ կարենայի ողջագուրել զինքն ու [illegible] հաղորդել իրեն…

— Ձեր խօսքերը խորապէս կը յուզեն զիս, պատասխանեց Կասթօն։

— Ձեր տառապանքները կ'արծարծեմ, այնպէս չէ՞։

Կասթօնի խորունկ եւ տխուր աչքերը արցունքներով լեցուեցան, մինչ Կապրիէլ դէմքէն վար գլտորող արցունքի երկու շիթեր կը սրբէր։

Արտասովոր դառնութեամբ պատասխանեց Կասթօն.

— Պահ մը կարծեցի թէ գէշ երազը պիտի մոռցուէր եւ մեր սէրը պիտի յաղթանակէր… Եւ ահա նոր աղէտ մըն ալ վրայ հասաւ, որով [illegible] միշտ բաժնուած ենք իրարմէ… Այս անգամ, Սիւզան մեռած է թերեւս…

Կապրիէլ ճիչ մը արձակեց։

— Մի՛ ըսէք այդ բանը… Ո՛չ, ո՛չ։ կարելի բան չէ… պէտք է փնտռել, միշտ փնտռել…

Այս խօսքերը յոյսով ոգեւորեցին Կասթօնը։

— Շնորհակալ եմ որ արիութիւն կը ներշնչէք ինծի… Օրիորդ, երանի՛ թէ, կեանքի մէջ գտնէք այն վարձատրութիւնը որուն արժանի էք… Ցտեսութի՜ւն։

— Խօսք տուէք որ Սիւզանի վրայ բան մը իմացածնուդ պէս, ինծի պիտի հաղորդէք։

— Կը խոստանամ։

Բաժնուեցան իրարմէ։

Պ. տը Ռուվրէյ կը սպասէր մերձակայ սենեակին մէջ։

— Բան մը կրցի՞ք ձեռք բերել, հարցուց դուքսը։

— Ոչինչ, պարոն։

— Մեծապէս կը ցաւիմ։

Դուքսը ու Կասթօն խօսակցելով դուրս կ'ելլէին։

Պ. տը Ռուվրէյ իր այցելուն կ'առաջնորդէր, պարտէզէն անցընել տալով զայն։

Նրբուղիէ մը անցած ատեննին, պարտիզպանի մը հանդիպեցան, որ ածու մը կը փորէր։ Ի տես երկու անձերուն, պարտիզպանը հանեց իր գլխարկը։

(Շարունակելի)